Ч. 174 (15.005). Львів, середа 10. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНУ КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Сензаційна заява ґен. Аракі.

Японський міністр освіти ґен. Аракі, б. міністр війни, в розмові з кореспондентом „Берлінер Таґеблятт-у" на тему положення на манджурсько-совітському кордоні, заявив:

Японський уряд виявляє рішучу волю зберегти мир, чого доказом є те, що японці взяли ініціятиву переговорів. Якщо Совіти не змінять своєї провокаційної поведінки — будемо воювати. Ми не боїмося війни на двох фронтах. Якщо до кінця серпня чи пак до осени не вияснится ситуація, буде війна.

„Велика ріжниця поглядів та безперервна поміч, яку дають Совіти Китаєві, скоріше чи пізніше доведуть до конфлікту" — закінчив Аракі.

РОЗСТРІЛАМИ СПИНЮЮТЬ ВТЕЧУ СОВІТСЬКИХ ВОЯКІВ.

Японське міністерство війни оголосило такий комунікат:

Вояк совітської армії, який піддався японцям, заявив між іншим ось-що:

„Чистка" в червоній армії огорнула навіть відділи, які їдуть на фронт. Тому моральний стан совітських військ дуже поганий. Недавно розстріляли навіть команданта відділу повзів, який з 20-ма повзами хотів перейти до японців. Большевицькі вояки не вірять в успіх на Далекому Сході. Теперішню військову акцію вважають нагодою, щоби здезертирувати.

ПІДСУМКИ ВТРАТ.

Японське міністерство війни оголосило список жертв від початку совітсько-манджурського конфлікту під Чак-ку-фен. До 6. серпня мали 70 убитих і 180 ранених. Від 6. до 8. серпня страти збільшилися до 200 осіб, так, що разом було 450 жертв. Згідно з японськими обчисленнями, Совіти мають 1500 вбитих. Японці знищили в тому часі 100 совітських танків і панцирних самоходів та зістрілили 6 совітських літаків.

ЯПОНІЯ НЕ ПЕРЕКИНЕ СВОЇХ ВІЙСЬК З КИТАЮ.

Азас повідомляє з Тіен-Тсіну: Японські кола заявляють, що ситуація на совітсько-манджурському кордоні не вплине на хід подій у Китаю. Японія не буке перекидати своїх військ з Китаю до Манджу-ко бо квантунська і корейська армія доволі сильна. Крім цього Японія має ще 5 міліонів резервістів, яких досі не покликали до зброї.

Інцидент під Чан-ку-фен був військовою демонстрацією, обчисленою на Китай. Ця демонстрація не осягнула своєї цілі, бо японці не стримали походу на Гавкав.

ПЕРЕДИШКА НА ФРОНТІ.

В понеділок 8. ц. м. від год. 11-ої панує спокій на совітсько-японському фронті.

МАРШ. БЛІХЕР САМ ОБНЯВ КОМАНДУ СОВІТСЬКИХ ЧАСТИН.

Аґенція Домеї повідомляє, що маршал Бліхер, командант далекосхідної армії приїхав до Новокиївська та обняв особисто команду частин, що воюють на спірнім відтинку совітсько-манджурської границі.

У вівторок рано два важкі бомбовики і 12 легких бомбовиків зявилося тричі над японськими становищами в Чанкуфені й Шатсаопін.

Позиції японців віддалені тепер від совітських 500—100 м.

ЧИСТКА В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Аґенція Домеї повідомляє, що в червоній армії йде сильна чистка, яка обіймає теж фронтові частини.

Трьох вояків з обсади повзів піддалося японцям, заявляючи, що вони не є комуністами й не хочуть воювати. Команданта відділу повзів розстріляли за те, що він хотів піддатися японцям. З причини дезерцій совітські повзи стягнули з фронту до Новокиївська.

Головні сили червоної армії стягнули з фронту й заступили новими.

НАРАДИ ЯПОНСЬКИХ АМБАСАДОРІВ У СТАМБУЛІ.

Болгарська преса обговорює зїзд японських дипльоматичних представників з Близького Сходу і Балкану, що відбувається у Стамбулі. На зїзді проводить японський представник у Москві. Ця обставина вказує, що зїзд тісно вяжеться певно з совітсько-манджурським конфліктом.

Справа національних меншин вічно актуальна!

Львів, 9. серпня 1938.

Антантські повоєнні миротворці лишили по собі в Европі стан ні війни ні мира. Твір їхнього духа — впродовж кількох років майстровані так звані мирові договори — показуються на практиці незугарною, партацькою латаниною, яка нікого вже не вдовольняє, а навпаки чим далі тим більше балканізує політичні, господарські та культурні відносини не тільки в Европі, але й у цілому світі.

Наглядно бачимо це м. і. на відтинку антантського вирішення у справі так званого меншинового питання, цієї політично-дипльоматичної сумішки з ідеалізму Вільсона, брутальности Клемансо та географічно-демографічно-історичної ігноранції членів повоєнного мирового синедріону. Доконавши на радощах перемоги пошматування центральної Европи, станули вони віч-у-віч перед помотаним вузлом національних проблем, які були для них terra incognita, а від яких довгий-довгий час трялись підвалини і Австро-Угорщини і Балкану і цілої Східної Европи. Численні статті версайського, сен-жерменського, тріянонського та севрського мирового договору і всі дальші рішення і постанови конференції Ради Амбасадорів антантських держав намагаються устійнити права й обовязки т. зв. національних меншин в Европі та пробують внести у відношення між панівними націями у новостворених державах та частинами інших народів, що в отих державах опинилися, якийсь лад і порядок, спертий на міжнародньому праві. А на сторожі цього права поставили женевську Лігу Націй.

Сьогодні бачить кожна сяк-так тверезо думаюча людина, скільки плутанини й несправедливости, ба навіть простого заперечення дійсности антантські миротворці вложили в саме поняття національної меншини. Бо є меншини й меншини, і здавалось би, що це льогічний, історичний та політичний нонсенс ставляти на одну дошку і прикладати одну й ту саму мірку до кількатисячної національної спільноти якихсь куцоволохів з Греції або до жидівської меншини, яка живе без ґрунту, в діяспорі та до понад 6 міліонів українців в одній Польщі, суцільного національного бльоку і від непамятних часів автохтонів на своїй землі. А вже ж, мудрість антантських державників підвела ріжні етнічні відламки і великі національні бльоки, всілякі величини та культурні потенції — під один спільний знаменник і дала їм модну спільну назву: національних меншин. І в тім кітлі присилувала й нас варити свою пісну юшку.

Основою міжнародного права, до якого відкликуються меншини, які не мають якогось сильнішого арґументу (гляди: Гітлер для судетських німців!), є постанови про меншиневі права, виложені у зґаданих повоєнних мирових договорах. Для нас, українців у Польщі, важні є постанови міжнародного права „про охорону національних меншин", головно з сен-жерменського договору, що був заключений 10. вересня 1919. р., та доповнення до цього договору, устійнене в рішенні Ради Амбасадорів з 15. березня 1923. р. У статтях 66, 67 і 68 сен-жерменського договору забезпечується рівність усіх громадян без ріжниці раси, мови й релігії перед законом; ніхто не сміє бути упосліджений з причини ріжниці релігії чи віроісповідання у користуванні громадськими й політичними правами, зокрема при доступі до публичних становищ, урядів і достоїнств або у виконуванні якогобудь ремесла і промислу. В 66. ст. сен-жерменського мирового договору виразно

СКАСУВАННЯ КОНФІСКАТИ „ДІЛА".

Sygn. VI. 1. Pr. 233/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Małecki, Sędziowie S. O.: D.r J. Locker i P. Dysiewicz w sprawie Sygn. VI. 1. Pr. 233/38, konfiskaty czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 10. czerwca 1938 r., Nr. ... rozpoznawszy wniosek Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie z dnia 14. czerwca 1938 r., Sygn. IX. Ds. ... o zatwierdzenie dokonanej dnia 10. czerwca 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskaty powyższego czasopisma z powodu, iż w treści notatki zaczynającej się od słów „Nimećki" — w całości z tytułem ... się znamiona wyst. z art. 170 k. k. — na posiedzeniu ... w dniu 18. czerwca 1938 r., po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego postanawia: wniosku nie uwzględnić i dokonaną konfiskatę uchylić ... W treści inkryminowanej notatki umieszczonej w wymienionym wyżej czasopiśmie nie dopatrzył się ... jakiegokolwiek czynu karygodnego. Przewodniczący: Ł. Małecki, w. r. Protokólant: J. Dorotyński, w. r. Za zgodność: w z. Warzoszczak, kier. sekret.

(Примітка Редакції: Вищезгадана конфіската торкалася ... про перелет німецьких літаків над Польщею ... і сьогодні неактуальна).

Sygn. VI. 1. Pr. 286/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: S. S. O. d.r J. Locker, ... i d.r K. Ponurkiewicz w sprawie konfiskaty Nr. 154 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 17. lipca 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 286/38, na posiedzeniu ... w dniu 22. lipca 1938 po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16. lipca 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" Nr. 154 z daty Lwów, dnia 17. lipca 1938 r., zawierającego w artykule p. t. 1) „Ukrajinśkyj deń u senati" od słów „I znowu na sali" do słów „uważaw by"; 2) „Nowa opika nad sełom" od słów „z odnoho" d słów „sełach" i od słów „Polityka" do słów „narodnosty"; 3) zaczynającym się od słów „Łemkiwszczyna" w całości z tytułem; 5) „Na turkowyćkomu swiati" od ... w całości z tytułem; 4) zaczynającym się od słów „Nowa faza" słów „Narid zibrawsia" do końca artykułu, znamiona przestępstw ad 1) z art. 154 § 2 i 170 k. k., ad 2) z art. 127 i 170 k. k., ad 3) z art. 170, 152 i 154 §2 k. k., ad 4) i 5) z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21 ust. druk. z 17 grudnia 1862 (Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863) t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Artykuły od 1) — 5) zawierają nieprawdziwe i zdolne zaniepokoić ogół wiadomości o położeniu ludności ruskiej w Polsce. Artykuły ad 1) — 3) szerzą nadto ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Wreszcie ad 2) imputuje władzom, a rat. ad 3) Narodowi Polskiemu postępowanie i właściwości uwłaczające czci. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: d.r Locker w. r. Protokólant: Kowalski, w. r. Za zgodność: w z. Warzoszczak, kierownik sekretariatu.

сказано, що „ніякому громадянинові не можна накладати обмежень у свободі вживати якої-будь мови у приватних або ділових взаєминах, у справах релігії, преси, або в якихбудь оповіщеннях та публичних зібраннях". Щодо прилюдного навчання має держава в містах і повітах, де громадяни, що говорять іншою мовою, як державна, виказують значнішу частину населення, признати відповідні облекшення, щоби запевнити у всенародніх школах дітям тих громадян навчання в їх матірній мові" (арт. 67). А врешті „в містах і повітах, де є розмірно значніше число громадян, що расою, релігією і мовою належать до меншин, буде тим меншинам забезпечена відповідна частина усіх сум, призначених на виховання та на релігійні або добродійні цілі з публичних засобів у державних, громадських або інших буджетах".

Ці постанови сен-жерменського мирового договору про охорону національних меншин підписали представники всіх сукцесійних по Австрії держав разом з представниками польської републики.

Але наше положення у Польщі міжнародньо оперте на багато ширшій правній підставі. Рішенням Ради Амбасадорів з 15. березня 1923. р. Рада Амбасадорів стверджує: „Тому, що Польща признала, що супроти східної частини Галичини етнографічні умовини конечно вимагають автономічного устрою"... вона рішила „признати границі Польщі з Росією по лінії, означеній і замаркованій за згодою обох держав і на їх відповідальність у дні 23. листопада 1922 р." (Заява польського уряду з 20. квітня 1923, ч. 49, поз. 333, Вістник Законів Р. П.)

У своїх споминах „Wspomnienia z ławy rządowej" про час перед рішенням і напередодні рішення конференції Амбасадорів з 15. березня 1923. р., тодішній премієр Польщі проф. Новак розказує, як то польським політикам і дипльоматам удалося по довгих зусиллях переконати уряди держав Антанти, що автономія для Східної Галичини, рішена в осени 1922. р. в польськім соймі, дає українському народові у Польщі повну забезпеку його політичного, культурного й господарського розвитку і як то саме на основі цієї соймової ухвали вдалося врешті-решт добути згадане рішення Ради Амбасадорів з виразною передумовою, що Польща признала конечність автономного устрою для Східної Галичини. Тому дивно й моторошно було читати голоси ендецької та неендецької польської преси з приводу автономістичних резолюцій УНДО з 7. травня ц. р. — в 16-ті роковини автономічної ухвали у варшавськім соймі і в 15-ті роковини признання Антантою цієї ухвали як дійсний факт — що, мовляв, автономічні резолюції УНДО є коли не актом просто державної зради, то бодай дикою претенсією.

Щодо Закарпаття під Чехословаччиною, те аж три міжнародні договори (версайський, арт. 81, сен-жерменський, арт. 53 і тріянонський, арт. 48) забезпечують йому автономію. Зокрема сен-жерменський договір у 53. статті каже: „Австрія признає, що так, як це союзні і заприязнені держави вже зробили, повну незалежність чехо-словацької держави, яка буде обіймати в собі автономну область русинів на полудні від Карпат"... У двацять майже літ після заключення мирових договорів, і якраз тиждень тому премієр міністрів ЧСР Годжа запевнив українського посла до чеського сойму Ревая, що це ясна як божий день справа, що Закарпаття уже в найближчій майбутності дістане двацять літ тому найбільшими потугами світу загарантовану, Лігою Націй сторожену, автономію...

Для українців у Румунії важні є постанови про охорону національних меншин з версайського та тріянонського мирового договору.

Те все треба пригадати з хвилиною, коли на европейськім овиді політичного життя знову виринула справа національних меншин як актуальна проблема, що в інтересі мирного співжиття між народами домагається справедливого та негайного вирішення. Саме тепер приступає до розвязки цієї проблеми Чехословаччина, щоправда під сильним зовнішнім натиском; заповідає в офіціяльному комунікаті охоту полагодити якось справи своїх меншин також Румунія; є вістки, що також югославянський премієр Стоядіновіч намагається навязати нитки контакту з хорватським національним проводом. Тихо тільки на польськім меншиневім відтинку — після повного провалу спроби нормалізації українсько-польських відносин. А народи, завойовані червоною Москвою, що їх вона трактує, як національні меншини, кровю спливають у боротьбі за своє визволення і за своє незалежне життя.

25. і 26. ц. м. відбудеться у Штокгольмі конференція представників національних меншин, в якій возьмуть участь також українські представники. Сподіємося, що хоч у такий спосіб у дискусії, що почала розгортатися довкола проблеми національних меншин і бездержавних народів, вони докинуть своє голосне й важке слово. Міністр Бек відмовився респектувати міжнародні постанови про охорону національних меншин. Польща односторонно зірвала згадані вгорі договори, аргументуючи своє становище престіжевими державницькими мотивами: не можна, мовляв, терпіти над собою тої контролі чужинецьких чинників, якої не мають інші великі держави. Але річ не у престіжі. Річ у проблемі. І проблеми не можна перекреслити ані пером ані словом. Українська проблема в Польщі неполаднана. Вона стає щораз пекучіша, щораз гостріша. І вона мусить бути розвязана тільки в одній площині: признання українцям їх окремої політичної особовости та забезпекою їм таких прав і можливостей, які задовольнилиб мінімум їх політичних амбіцій та повні культурні й господарські вимоги.

20-ліття культурно-освітніх організацій

на Волині, Поліссі, Холмщині й Підляшші.

I.

Тим більше треба згадати про колишні наші культурно-освітні організації на землях Волині, Полісся й Холмщини з Підляшшям, що їх уже нема. Нема їх, як того доброго вчителя, що вмер несподіваною смертю, але учні його живуть, а в них і в їхніх дітях живуть його знання, виховне оформлення, прищеплені ідеї і національні ідеали.

Хоч у деяких містах по цей бік сокальського кордону культурно-освітня праця в організованих формах почалася роком чи двома раніше або навпаки — пізніше, але роком заснування культурно-освітніх організацій в головних пунктах (Луцьк, Холм) та наладнання самої праці й поширення її на села був рік 1918: у тому році в Луцьку повстала Повітова Просвіта (одночасно і в Острозі), а в Холмі т-во „Рідна Хата", що мала такі самі завдання й здійснювала їх у таких самих формах, як і „Просвіти". „Просвіти", що повстали в кінці попереднього 1917 року, в році 1918 (Кременець, Рівне), оформили свою практичну роботу. Вони перші започаткували на Волині також просвітянську видавничу діяльність: рівенська „Просвіта" видала брошурку: „Т. Верхола: Про Просвіти. Порада, як засновувати сільські й містечкові Просвіти", а кременецька „Просвіта": „Д. О. Т-во „Просвіта" на селі". Кременець.

II.

Польська преса і перед закриттям наших культурно-просвітніх організацій обабіч Буга на землях б. російської займанщини і після цього нераз вмовляла в своє громадянство, що „Рідна Хата" в Холмі й „Просвіти" на Волині та Поліссі принесені тут з Галичини й що служили вони, мовляв, галицьким політичним цілям; через те були вони буцім-то „небезпечні" і треба було їх зліквідувати.

Це суща неправда.

Просвітній рух почався на Наддніпрянській Україні задовго до війни. Перша „Просвіта" на Волині, саме в Житомирі, була заложена у 1907 р. (день зареєстрування статуту: 6. березня ст. ст.). Статут, зложений у двох мовах—російській і українській — давав Т-ву широке поле для діяльности. Згодом житомирська „Просвіта" була зачинена, інші міста не мали змоги закладати „Просвіти", з огляду на чорну політичну реакцію, але вістки про житомирську „Просвіту" все ширилися далеко на захід і північ. І мрія про таку саму організацію не перестала жити серед українського населення надбужанських земель.

Вже в 1916 р. під німецькою окупацією українські полонені разом з місцевим населенням започатковують культурно-освітню та одночасно й видавничу діяльність (часопис, календар) у Білій Підляській. Тоді теж повстає „Просвіта" в Бересті. А ледви вибухнула революція 191[illegible] засновуються „Просвіти" на схід від [illegible] — в Рівному й Кремяниці, а в Луцьку — [illegible] Українська Громада", організація [illegible] політична, яка, між іншим, мала завдання і [illegible] турно-освітні.

Цілком ясно, що культурно-освітній [illegible] землях Волині, Полісся й Холмщини з Під[ляш]шям зродився під впливом не Галичини, [illegible] сько-полтавського національно-культурного [illegible] ху, який, що правда, перед війною багато [illegible] зичив собі ідеольогічних і практичних [illegible] Галичини.

III.

Культурні рухи не виринають раптом [illegible] дівано, а наростають з попередніх, хочби [illegible] мальних культурних надбань. Шоб дійти [illegible] чатків культурно-освітнього руху на [illegible] ських землях, треба сягнути тут до часів [illegible] друкарень, „містерій", церковних хорів [illegible] — до княжої доби й аж до охрещення [illegible] ред 950 роками, навіть до часів поганських [illegible] їх пісень, танців, обрядів і т. д.

Але спинимось лише на переломових [illegible] 1917 роках — на роках війни й революції [illegible] вже до того часу на Волині, Поліссі й Холмщи[illegible] ні не було виразних українських культурн[illegible] ких рухів? Якби їх не було, не булоб і [illegible] для такої раптової та водночас і такої [illegible] а головне — успішної зорганізованої [illegible] ницької праці вже в чистих українських [illegible] мах. На це маємо чимало доказів, з [illegible]

Церковні хори майже скрізь співали [illegible] ські пісні. Поза цим співала їх скрізь [illegible] співали й старші, звязуючи їх чи то [illegible] чи з родинними звичаями. Навіть найбільш [illegible] сліджені холмщани вже перед самою [illegible] відбули два „зїзди церковно-співацьких [illegible] у Замості й у Білій, на яких голосно [illegible] країнські пісні. Лунали вони навіть у [illegible] державних школах і то в часі офіційних [illegible] пів, напр.: у духовній та вчительській [illegible] у Холмі, звичайно, як окремі точки [illegible]

У містах вряди-годи відбувалися [illegible] вистави мандрівних, офіційно-„малоросійських" [illegible] театрів і льокальних театральних гуртків [illegible] гурток у часи найбільшої реакції [illegible] віть у Холмі й душею його був [illegible] довець православної консисторії. [illegible] оповідала мені одна старша холмщанка [illegible] лині, як вона в молодому віці брала [illegible] країнській виставі на Підляшші, [illegible] відбулася в сільській школі заходами [illegible] Завдяки праці письменника Дмитра [illegible] ширилися книжечки, що виходили [illegible] часто й засобами Е. Чикаленка. Між [illegible] жна було побачити їх і на офіційній [illegible] білокриницькій сільсько-господарській [illegible] Волині.

Не сміймося: своєрідну культ.-осві[тню] [illegible] робили й наші старі, часто сліпі [illegible] ли церков і на ярмарках виспівували [illegible] „Лазаря", „Пречиста Діво" та [illegible] вівці на горі", але й козацькі думи [illegible] нали колядки й інші церковно-народні [illegible]

Деякі неграмотні „ікацові" [illegible] ки пишуть, що по війні [illegible] західні землі „трохи" українців [illegible] личини й почали „заводити тут [illegible] ми не дивуємось. Але дивно, що [illegible] їнні люди й серед нас, які гадають, [illegible] ніякого українського культурного [illegible] не було. Прийшли нові форми [illegible] тя, але не саме життя, що тече [illegible] ширшим річищем від праста[рих] [illegible]

З моментом приходу німецьких і австрійських військ на ті українські етнографічні терени, які сьогодні входять у склад польської держави, та з моментом вибуху революції 1917 року досі незорганізований український культурницький рух почав виливатися у зорганізовані форми, плодом чого були численні Повітові Просвіти (на Холмщині „Рідна Хата") з сільськими філіями та різними їхніми секціями.

IV.

Беручи загально, „просвітянська" доба на землях Волині, Полісся й Холмщини з Підляшшям тревала коло 15 років. Найдовше життя „Просвіти" в Бересті (Полісся), від 1916 р.: мала вона понад 100 читалень. „Рідна Хата" в Холмі істнувала від 1918 до 1930 р.; мала коло 300 філій (на Холмщині й Підляшші). Повітова „Просвіта" в Луцьку, що мала 134 філій, працювала від 1918 до 1932 р. Кремянецька „Просвіта" (від 1917 до 1932 р.) нараховувала 110 філій. Рівенська (1917 до 1928 р.) понад 100 філій. Дубенська (1920 до 1928 р.) мала 110 філій. Володимирська (1920 до 1929 р.) зорганізувала в повіті 74 філій. Ковельська, закрита, мала кількадесять філій. Острізька (1918 до 1929 р.) мала найменше, бо лиш 11 філій. Горохівська, найпізніше закрита, мала 63 філії.

Разом „Рідна Хата" в Холмі, берестейська „Просвіта" на Поліссі та 8 волинських повітових „Просвіт" схоплювали своєю культурно-освітньою працею коло 1.100 сіл.

Щоб зрозуміти, як широко розгорнули свою працю згадані вище наші надбужанські культурно-освітні організації та який вплив мали вони на формування світогляду нашого селянства та уклад нашого культурного життя, треба підчеркнути, що, здається, не було ділянки, в якій вони не працювали би чи якої б бодай не загачували.

Бібліотеки, театр, хори, кооперація, національні танці, українознавство, добродійність, бюра правних порад, дитячі садки, виховання молоді, видавнича й книгарська справа, підготова диригентів, майстерні (як керамічна), крій і шиття, спорт, струнні орхестри, фотографія і т. д., — все це виростало з „Просвіт". Треба ще додати, що в „Просвітах" дозрівала думка про розмосковлення церкви та підготовані були народні борці за це діло.

Всі дальші розгалуження нашого культурного життя виросли, як з матірного пня, з наших „Просвіт" і з холмської „Рідної Хати". Живучи від 8 до 15 років, вони дали нам поважну верству цілком свідомого й культурно-піднесеного населення. Ця верства народньої маси це сьогоднішній наш національний фундамент, наша сторожа й передовики життя.

Вплив „Рідної Хати" й „Просвіт" не обмежився членами й місцями осідку. Вони національно освідомлювали й старше покоління та виховували дітвору, що складає сьогодні наше свідоме юнацтво; вони дали нову цінну верству батьків і матерей, що виховують своїх дітей на добрих українців.

Нещастя наше в тому, що славної памяти наші культурно-освітні організації не встигли охопити всіх сіл Волині, Полісся й Холмщини. І там, куди не сягнули їхні впливи, українські селянські маси менше національно стійкі та більш податливі і на комуну і на сектанство і на деморалізацію. Через те вважали ми і вважаємо закриття тих наших культурних установ польською владою не тільки ударом для нас, українців, але й великою помилкою з погляду польських державних інтересів. І коли тільки національна політика уряду почне розвязувати українську проблему в конструктивній площині, в якій треба би узгіднити українські національні інтереси з польською державною рацією — необхідно в першу чергу відкрити назад українські освітні станиці.

В. Островський.

Хроніка Совітської України.

ПО ОБЛАСТЯХ УССР.

У Дніпропетрівському виходить ґазета Сталінської (колись вона звалася Катеринська) залізниці: „Сталинская магистраль" (російською мовою). Українська совітська преса обурюється, що в цій газеті ані 24-го, ані 25-го, ані 26-го липня не вмістили ніякої згадки про працю першої сесії Верховної Ради УССР. На нашу „контрреволюційну" думку, таке становище цілком зрозуміле: залізниця й її ґазета підлягають безпосередньо моск. наркоматові шляхів, то чого їм і цікавитися якимись там „хохлацькими" справами. Хай хохли, як хочуть, ґраються у свій парлямент, залізничників може цікавити тільки щось справжнє, московське.

У колгоспі „Нове життя", **ворошиловградської** области підчас молочення трапився вибух льокомобілі, багато вбитих і поранених. Винуватих у цьому притримали і ведуть слідство.

У **полтавській** области від трьох місяців відчувається гострий брак соли. Полтаві має доставляти сіль Харків, харківська обласна контора „Головсолі", але, як відомо, Полтаву тепер виділили в окрему область, отже Харків не хоче давати соли Полтаві а Москва не звертає уваги на полтавські скарги. Коли ж нарешті Харковові наказали надіслати сіль до Полтави, він надіслав, правда, декілька вагонів соли, але для худоби.

Не гаразд зі зборовою кампанією у **миколаївській** области, де 250 комбайнів зовсім не працюють, решта по короткій праці переходить на стан капітального ремонту. В устинівському районі трактори не працюють, бо нема трактористів, у сусідньому, компанійському районі, трактористів використовують на іншу роботу поза їх спеціяльністю, бо нема тракторів. Обласне земельне управління, бачучи загрозливий стан, утворило „Оперативну ґрупу", що має збирати відомости з районів; збирають телефонами. Обласний партійний комітет також утворив „оперативну ґрупу" з такими самими завданнями, що також збирала всі відомости телефонами. Цілий тиждень обидві „ґрупи" працювали в сусідніх будинках, не знаючи одна про одну і збирали ті самі відомости, які послужливо подавали їм райони. Нарешті, щоб якось урятувати становище, проголошено „стахінівську декаду" збору комбайнами, але все залишилося, як і раніш.

На ланах колгоспу „Маяк", **чернигівської** области „ворог колгоспного ладу" Мажуга забив вилами бриґадира Клинця.

На державних заготівних пунктах **київської** области, які щойно тепер відремонтували, здають зерно, заражене на кліща. Ведуть слідство з приводу цієї нової форми саботажу.

В **одеській** области часто не працюють трактори. Виявилось, що одеська область дістає нафтопродукти зі злочинною домішкою води, або піску. Ведуть слідство.

„Донбасвугілля" ніяк не може вийти з „прориву" і то досить глибокого. Щоб якось допомогти справі і поліпшити звіти про добування вугілля чимало завідувачів шахт **сталінської** области свавільно значно зменшують норму виробки, показуючи завдяки цьому кращі відсотки виконання пляну. Дехто з директорів

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 39

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

(Докінчення).

„ГОЛОСИ ДУХІВ".

Свої страждання переносив поет із стоїчним спокоєм. Йому дошкуляли дуже безладність обидвох рук, „психічний неспокій" і „слух отворений на голоси духів". Особливо „отворений слух на голоси духів", „сей незвичайний дар, одержаний" поетом „з волі Провидіння", як жалується він у передньому слові до „Нарису історії українсько-руської літератури"*), „робить майже неможливим усяке думанє". Духи переслідували поета різноманітними способами, це переслідування мало „різноманітні фази й форми", а вже найлекшим способом їх переслідування — це був їх „безупинний крик днем і ніччю". Але і в тому безрадісному стані поет знаходив життєву радість — в нього стали „відкритими очі на зявища надзмислового світа". Завдяки тим то „очам" йому ставали явними речі заховані перед наукою й людським досвідом. „Відкриття" поета, пороблені ним тим способом — „дуже великої ваги для людскости" і поет мав надію „опублікувати" їх і „подати до загального відома тоді", коли його „руки будуть вільні і коли підсумок довголітньої праці над їх увільненням дасть змогу опублікувати все те без докорів фантазування або брехні"¹).

РУКИ І ДЕМОНИ.

Хоча яка утруднена була духова праця поета, він читав багато та за допомогою секретарів виправляв старі писання, писав нові, як тільки була спромога, друкував їх. А часом він наперекір демонам таки потрапив сам писати — — за допомогою хворої лівої руки і зубів він встромлював собі перо поміж пальці правої руки і придержуючи її лівою, друкував букви. Були деколи й літературні примхи в поета; напр. він хотів у „Записках" друкувати поруч з історією літератури зразки з обговорених творів у широких винятках, а в „Л. Н. Вістнику" хотів помістити передруком деякі глави „Нарису" історії літератури. При моїй допомозі зредаґував поет тільки збірку своїх новель п. з. „Батьківщина".

Коли-ж психічна енергія залежна від структури центральної нервової системи, то з хвилиною, коли ця система попсувалася, коли недуга дійшла в поета до вершка, то поменшала й ниділа в нього теж його психічна енерґія. Як не прикро, а треба сказати, що з вибухом недуги в гострій формі — Франко перестав бути творцем і власником нових ідей. А коли світло його духа прогнало від нього демонів і він міг думати, то його думка ходила лише по звичних, протоптаних стежках. Нових ідей він не всилі був ані засвоїти собі ані нам їх дати²).

Наш поет уважав свої руки за джерело свого страждання. Він жалувався, що його руки „сотні разів" обмотали демони „зубатим, пекольним дротом" або „чужою його організмові, одначе органічною матерією". Звичайно говорив він про обмотання своїх рук демонами тисячометровим дротом. Спочатку він думав звільнити свої руки від пекольного дроту за допомогою чудотворного лікарства, описаного в рукописі,

*) У всіх примірниках „Нарису" — з винятком кількох — був пропущений В. Гнатюком підчас друкування уступ, що треба вставити між словами „психічний неспокій" і „Се жахй." — „який причинив мені слух, отворений на голоси духів. Сей незвичайний дар, одержаний з волі Провидіння, робить мені майже неможливим усяке думанє". Цей уступ беру з Гнатюкового примір-

¹) Лист з дати Львів, 3 січня 1914 р. до Яна Парандовського („Przegląd" 1914, ч. 17).

²) Пор. Dr. Harry Marcuse. Energetische Theorie der Psychosen und der abnormen Bewusstseinszustände. Berlin. 1913.

йде далі: вони приписують у звітах досить велику кількість фіктивно добутого вугілля, навіть виплачують робітникам гроші за це ніколи не добуте вугілля. І тут ведуть слідство.

Це все з економічної ділянки. З культурної можна додати, що в областях **житомирській, камянець-подільській і винницькій** зорганізовано курси для підготови учителів російської мови на декілька сот людей в кожній.

А це вже з области адміністративної чищо. Як відомо існує (не відомо, на як довго, чи може навіть краще, на як коротко) заступник голови ради народніх комісарів УССР Жила й є народній комісар зернових та тваринницьких радгоспів УССР Шило. І ось у „Вістях" уміщено з приводу І-шої сесії Верховної Ради фотографію, на якій „радісно і щасливо" плещуть „товариші" Успенський, Коротченко і третій, досить здоровий з цілком голеною головою, мужчина. У підписі зазначено, що це Шило, а тимчасом це був Жила. Мабуть Жила образився, ну а потім це вже непорядок. Відома річ: одна слава сонцеві, інша місяцеві, а зовсім інша зіркам, ну і не випадає, щоб звичайна „зірка" Шило, був разом з такими „місяцями", як Коротченко й Успенський. Отже управитель української філії „Союзфото" Мільнер „кається", а співробітника Ланського, з вини якого це сталося, зняли з роботи й віддали під суд. І правильно: не плутай Жилу з Шилом, знай з обличчя кожного з представників влади, хоч і зміняються вони якщо не що тижня, то що місяця.

А тепер маленький шматочок з історії. Московський „Исторический журнал" глибокодумно зауважує, що політика Петра І. до України була найменше зло для українського народу.

РОКОВИНИ СМЕРТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

Ціле останнє число київської „Літературної Газети" присвячене памяті Лесі Українки. Навіть московське радіо присвятило 20 хвилин „гениальной писательнице не только украинского, но и всемирного масштаба". Складав цей радіореферат хтось, що знався на творах Лесі Українки і ставився до них з пієтизмом. Навели чимало цитат її віршів у перекладі на російську мову. Треба відмітити, що це вперше в такому розмірі згадують нашу письменницю в СССР, де декілька років тому її вважали за „контрреволюціонерку".

Що писало „Діло" 50 років тому

Субота, 11 серпня (30 липня) 18...

ПОЛІТИКА БІЧНИХ ДОРІГ.

Довгу передову статтю присвячує „Діло" ... реформи дорогового закону, яку не взявши ... сок українського посла о. Січинського і ... становище віденського центрального уряду ... кий сойм раз-у-раз відкладав. „Просто ... цю справу, — писало „Діло" — сказати „так" ... „ні", було для соймової більшости ... принялась шукати бічних доріг, щоби ... хлопоманський внесок руського посла і саму ... наскільки можна присудити, задавити або ... убити".

АНАРХІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ У ФРАНЦІ...

Підчас похорону ген. Еде, відомого ... париської комуни з 1871 р. анархістичні ... ладили демонстрацію, що перейшла в ... Юрба кричала: „Хай живе комуна!" У ... комендант париської залоги, ген. Сосіє ... наказ до війська: „При першому ... треба зараз виступити проти опірних з багнетом ... блею. Ніякої філянтропії!"

ЄПИСКОП СТРОСМАЄР.

„З Риму повідомляють, що поведінка еп. Стро... ера викликала в Ватикані дуже прикре ... па вже кілька разів доручав Стросмаєрові, щоб ... робив Австрії клопотів своїми панславістичними ... ганнями. Нунцій Галімберті має ще раз ... моварському єпископі той погляд Ватикану. ... Стросмаєра виступила вся німецька преса, ... ська і закордонна".

Як ми будуємо...

УКРАЇНСЬКІ УСТАНОВИ НЕ МОЖУТЬ ДОБИТИСЯ ДОЗВОЛІВ НА БУДОВУ ДОМІВ.

Чортків, у серпні 1938.

Будувати щонебудь сьогодні нам українцям не приходить так легко. Справа дозволу на будову рідношкільної домівки в Чорткові відома вже ширшому громадянству. Від 1932-го року тривали заходи в тому напрямі. Великим коштом споряджено пляни, яким влада не могла нічого закинути, одначе дозволу не давала. На інтервенції відповідали, що ще шкільна кураторія не дала своєї згоди. Вкінці зацікавлені дістали згоду кураторії, воєвідство приняло пляни за добрі і в році 1934-ому звернуло пляни Рідній Школі в Чорткові з дописком: „Зезваля сен". Та ледви доручили пляни Раді Рідної Школи, як зараз зажадали їх назад, мовляв, бракує там підпису воєводи, а є тільки його печатка. Ну, й вернулися ті пляни до воєвідства в році 1934-му тільки для полагодження формальности: підписати, і досі там лежать непідписані. Треба було в 1936-ому році предкладати нові пляни і щойно за згодою премієра Складковського можна їх реалізувати.

В 1938-ому році на весну кооперативи в Антонові, Шманьківцях і Білій задумали будувати кооперативний дім, в якому мала бути крамниця й канцелярія. Згідно з приписами будівельного закону дозвіл на таку будову може дати сам війт. Війти справді дали дозволи і кооперативи почали будову. Раптом приходить телефонічний наказ до війтів: відібрати дозволи, а рівночасно поліція дістає наказ заборонити будову. Чому? Пан староста переконаний, що це будують не крамницю, але... театральну салю, а до цього треба дозволу воєвідства. Дарма, що та театральна саля мала мати 4 метри ширини та 5 метрів довжини, пан староста заборонив кооперативі будувати крамницю. Кооперативи мусіли внести нові пляни і подання за дозволом до Повітового Виділу. Повітовий Виділ відступив ті пляни старостві, бо, мовляв, будується льокаль... промисловий, а на це може дати дозвіл тільки староста. Староство звертає ті пляни назад до Повітового Виділу з поученням, що крамниця це не промисловий льокаль, але торговельний і дозвіл на його будову як на звичайний будинок дає війт або Повітовий Виділ. І так справа мандрує від одної влади до другої. А треба знати, що кожна влада має обовязок полагодити справу до 6 тижнів. Отже Повітовий Виділ перетримав у себе справу 6 тижнів, передав старостві, воно перетримало у себе 6 тижнів і завернуло до Повітового Виділу, а той перетримав 6 тижнів і переслав до волости по опінію. В той спосіб пляни мандрують вже 20 тижнів від одної влади до другої і нічого не можна котрійнебудь закинути, бо вона до 6 тижнів справу полагодила. Розуміється, про будову в цьому році тих крамниць вже не може бути й мови.

Союз Українських Кооператив в Чорткові задумав будувати в цьому році в Чорткові приміщення для своїх канцелярій, своєї крамниці і помешкання для директора. Мали це бути малі кімнатки 4×6 метрів. Дозволи на такі будови завжди давав бурмістр і на основі бурмістрових консенсів побудовано в Чорткові вже сотні торговельних льокалів. Так, але це було можливе, коли торговельні льокалі будували жидівські купці. Справа зовсім інакше виглядає, коли українська кооператива хоче будувати для себе крамницю. На просьбу СУК-а про дозвіл на будову, прислав магістрат Чорткова таке письмо:

Zarząd Miejski w Czortkowie. Nr. Rej. B. 146/38. — Czortków, dnia 4 sierpnia 1938 r. — Do Związku Ukraińskich Kooperatyw, spółdzielni z odpowiedzialnością udziałami w Kopyczyńcach z siedzibą w Czortkowie.

Z przedłożonych planów wynika, że przeprowadzić się mająca budowa przy ul. Kolejowej na pgr. lkat. 1232/2 o powierzchni 2518 metr. kwadr. posiada charakter budowli przeznaczonej do użytku publicznego ... hali targowej i wobec tego Zarząd Miejski ... kompetentnym do wydania pozwolenia na ... spółdzielczej hali targowej.

Do wydania bowiem pozwoleń na budowę ... gowych uprawnionym jest Wojewoda w myśl art. ... budowlanego z dnia 16. lutego 1928 (Dz. U. ... 23, poz. 202).

Prośbę zatem Związku Ukraińskich ... skierowuję w myśl art. 2. ustęp 3. rozporządzenia ... denta Rzplitej z dnia 22. marca 1928 o postępowaniu ... ministracyjnym (Dz. U. Rz. P. Nr. 36, poz. 341) ... ciwej władzy, t. j. do Pana Wojewody Tarnopolskiego ... Tarnopolu, o czym się Związek równocześnie ... L. S. Burmistrz: Michałowski, w. r.

І справа пішла до воєвідства. А ... має час, воно готово потримати ... ративи так довго, як пляни Рідної Школи ... то 6 літ. Прийдеться хіба знову ... мієра добувати дозвіл на будову ... звичайних випадках замість ... чайний бурмістр. Справді, дивні ... нують у нас, у прикордонній ... обовязує закон про охорону ... ство в Тернополі не дало дозволу ... українцеві купити хочби клаптик ... кові. Є випадки, що українець ... цеві пів морга поля, — воєвідство ... Без якихнебудь мотивів, бо до таких ... мотивів не треба. Хто цього не ... ко у все те повірити. А всеж ...

замурованім в одеськім університеті, а коли не пощастило йому роздобути той рукопис, він улітку їздив у Криворівню і там мочив свої хворі руки в гуцульському чуркалі (джерелі) в тому пересвідченні, що в тому чуркалі поволі розмотуються дроти з його рук. А що дроти були на руках тисячеметрові, поет потішав себе, що розкріпощення його рук ще не скоро прийде, але таки прийде колись. Але бажаний день волі для його великого духа не приходив, руки й далі були обмотані тисячеметровим дротом, демони й далі мучили бідну душу поета, а він марнів і марнів. Я останній раз бачив поета перед латинським Різдвом у 1914 році. Обличчя в нього було тоді наче з ґіпсу — синяво-біле. Він стояв передімною на вулиці похилений, худий, наче тінь колишнього Франка, і питав мене, чи знаю що діється „на фронті". А коли я сказав йому, що сам знав, він водно повторяв: „біда! біда!" Того самого дня ми попрощалися востаннє. За кілька днів мене арештувала царська жандармерія як „небезпечного революціонера" і подержавши кілька місяців у тюрмі, вивезла вглиб Росії.

І там у татарському містечку, Буінск, десь у червні 1916 р. я довідався з ґазет, що великий дух покинув хворе тіло нашого Франка, що перестало бити серце трагічної людини й геніяльного поета, що впав на шляху до мети великий войовник за світло і волю України та людства...

Збомбардували Кантон

Підчас учорашнього бомбардування ... тону японськими летунами ... французький костел. 39 осіб було ... ранених. Крім того в дільниці ... літаки скинули кільканадцять бомб ... зранили кількадесять осіб.

Органи влади міжнародної ... Шанґаї знову покликали до ... ваних добровольців японців ... тів. Одночасно покликали ... націй та заряджено поготівля ...нізонах.

На території концесії ... стан. Від 11.—13. ц. м. ... ривкові льокалі. Усі дор... з роковинами здобуття Шанхаю ... військами.

Правнича сторінка.

В яких випадках церковні добра звільнені від податку

ВІД НЕРУХОМО СТЕЙ НА ОСНОВІ СТ. XV. КОНКОРДАТУ.

На основі ст. XV. конкордату податкові не підлягають між іншим добра і маєткові права, доходи з яких призначені на цілі релігійного культу (нпр. на будову церкви, каплиць місій і т. п.). Саме на цій основі греко-катол. Єпископство у Станиславові внесло позов до Найвищого Адміністраційного Трибуналу, що видав дня 12. жовтня ц. р. ч. реєстр. 5947/36 присуд, з якого подаємо витяг за Урядовим Денником Міністерства Скарбу з 30. червня ц. р. (ч. 17):

Зачіплене оречення не признало оподаткованих нерухомостей позовниці такими, що вільні від податку від нерухомостей на тій основі, що ввесь дохід з них не пішов на цілі релігійного культу, як на будову церкви, каплиць і місії, бо більшу частину вжито на цілі незвязані з релігійним культом. Оречення спиралося при тому на таких умовинах, устійнених при досліді запропонованих у відклику торговельних книг: з осягненого в 1929 р. доходу (нетто) 123.099,73 зол. зужито його частину (54.369.78 зол.) на надбудову дому при вул. Смольки ч. 3 і на позички управі дібр у Богородчанах, дальшу частину зужито на духовний семинар (34.782.40 зол.), зокрема на вдержання питомців, вдержання будинку і на наукову допомогу; вкінці з останньої частини (33.0.30.57 зол.) покрито видатки на запомоги, католицькі видавництва, допомоги на вдержання доходового семинаря, запомоги вдовам по священниках і т. п. Усі ці видатки зачіплене оречення вважає видатками на цілі, не звязані з релігійним культом.

Позов засадничо не зачіпає фактичних устійнень оречення щодо видаткування доходів з нерухомости. Підносить лише не вичислені в зачіпленому ореченні квоти видані на позичку для управи дібр у Богородчанах, на будову церкви, каплиць, місії, на видавництва, запомоги і т. д. підкреслюючи, що позичку, про яку згадується, звернено. Зате позов **закидає безпідставність кваліфікації видатків**, що їх зачіплене оречення не признало звязаними з цілями релігійного культу по думці ст. XV. конкордату з 10. лютого 1925 р.

Закиди позву нестійні. Поняття „на цілі релігійного культу" зі ст. XV. конкордату залишається в межах такогож поняття з постанов про маєтковий і доходовий податок — як це Найвищий Адміністраційний Трибунал орік та умотивував у своєму присуді з 29. жовтня 1934 р. ч. реєстр. 7253/31 у справі з позву Чину оо. Василіян у Жовкві. Отже згідно з юдикатурою Трибуналу щодо цієї проблеми з ділянки податків вимогою звільнення — по думці конкордату — від податку від нерухомостей дібр, доходи яких призначені на цілі релігійного культу, є зужиття тих доходів на цілі самого сповнення чинитьб, що належать до обявів релігійного культу, себто на кошти набуття і вдержання предметів, уживаних при сповненні чинитьб або предметів, що служать виключно до тих чинитьб. А що в данову випадку неспірним є факт, що призначення більшої частини доходів не відповідало того роду цілям і тому що це не виходить зі ст. XV. конкордату ні сама позовниця не закидає, що справу звільнення від податку оподаткованого обєкту можна розглядати частинно під кутом ужиткованих і неужиткованих доходів на цілі релігійного культу — слід ствердити, що позвана влада правильно не звільнила від податку від нерухомостей по думці згаданого присуду, що на нього Трибунал покликується.

Видаток на лікування ока, адвоката

І ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК.

Подаємо витяг з цікавого присуду Найвищого Адміністраційного Трибуналу з 1. квітня ц. р. ч. реєст. 3441/36 (Урядовий Денник Міністерства карбу з 30. липня ц. р. ч. 21).

•

Спірною є правна проблема, чи видаток на лікування недуги очей в адвоката є коштом осягнення, збереження і забезпечення доходу з адвокатури по думці ст. 6 закону про доходовий податок. Позовник переводить анальогію між очима адвоката і машиною у фабричнім підприємстві і вважає консерваційні видатки на вдержання одного і другого приладдя праці осягнення коштами, що їх слід відтягнути від брутто доходу. Одначе така анальогія не має основи в постановах закону про доходовий податок. Цей закон відріжняє рішуче предмет податку — платника — від джерел його доходу і дозволяє відтягнути від приходу видатки необхідні на вдержання їх у здатному стані до нормальної експльоатації. Зате закон не вважає осягнення коштами, що їх можна відтягнути від приходів, видатків на вдержання платника в стані здатнім до праці, його особистих здібностей чи то умових, інтелектуальних чи фізичних. Це виходить ясно з постанови ст. 8, уст. 3 закону, що не дозволяє відтягати від приходів видатки на ведення домашнього господарства платника і вдержання його членів родини. По думці закону не є коштами осягнення доходу не лише видатки тісно звязані зі збереженням життя платника, але також видатки з метою створити відповідні життєві умовини для його умової праці чи для розвитку і вдержування його фізичних сил. Закон не поминув би особи платника вичисляючи у ст. 3-ій джерела доходу, найбільше звязаної з осягненням доходу з нефондованих джерел, якби вважав фізичну особовість платника таким джерелом доходу. А що закон вичисляє як джерела доходу підприємства, заняття, платні і т. п., виходить, що не вважає джерелом доходу особи платника. Тому Найвищий Адміністраційний Трибунал не відступив від своєї юдикатури в цій справі і відкинув позов.

Полекші при сплаті маєткового податку,

ВІД БУДІВЕЛЬНИХ ПЛОЩ, МАЄТКОВОЇ І ЛІСОВОЇ ДАНИНИ.

Міністр скарбу розпорядком з 1. липня ц. р. (Денник Законів ч. 49) уповажнив скарбові палати і скарбові уряди 1) **відкладати і розкладати на сплату та відписувати частинно і в цілости** належности маєткового податку, від будівельних площ, надзвичайної маєткової данини і лісової данини; 2) **обнижувати і відписувати відсотки і екзекуційні кошти від залеглостей** згаданих податків і **вкінці гривни та грошеві кари за лісову данину.**

Згадані права признав міністр скарбу скарбовим палатам і скарбовим урядам у межах постанов §§ 101, 102 уст. 1 і 2 та 103 виконного розпорядку міністра скарбу до податкової ординації, щож торкається лісової данини — то скарбові влади мають згадані права без огляду на висоту і час повстання залеглости.

Отже скарбова палата має право по думці § 101 згаданого виконного розпорядку — **розкладати на сплату** податкові належности і гривни **на час до 12 місяців** — якщо йде про зачети і передплати; **на необмежений час** — інші податкові належитости і гривни до квоти 100 тисяч зол.; **до трьох років** — до квоти 250.000 зол.; **відсувати заплату** податкових належитостей і гривен до 250.000 зол. на час до 12 місяців. **Скарбовий уряд має право розкладати на сплату податкові належитости і гривни** — якщо йде про зачети і передплати **на час до 6-ох місяців; на 2 роки** — якщо йде про інші податкові належитости і гривни до квоти 25.000 зол.; **на 6 місяців** — якщо йде про податкові належитости і гривни до 50.000 зол. **Скарбова палата може відписувати поодиноким платникам: залеглости** в податках і гривнах до квоти 25.000 зол., а відсотки без огляду на її висоту. **Скарбовий уряд може відписувати поодиноким платникам:** залеглі податки і гривни та відсотки до 500 зол.: Ні скарбова палата ні скарбовий уряд не мають права розкладати на сплати ні відписувати державних і самоуправних додатків до податків.

—o—

ЧИ ВІЛЬНО ПЕРЕВОДИТИ РЕВІЗІЇ В ПОМЕШКАННЯХ ПРЕДСТАВНИКІВ ВІЛЬНОГО ЗВАННЯ.

Міністерство скарбу обіжником з 14. липня ц. р. до ч. Д. З. 16311/I/38 (Урядовий Денник Міністерства Скарбу ч. 21) вияснило скарбовій палаті у Білостоці, що **скарбовій владі не вільно переводити ревізії помешкань ні канцелярій представників вільного звання на основі закону з 14. грудня 1923 р.** про права виконних органів скарбової влади (Денник Законів з 1924 р. ч. поз. 37) **або ст. 77 податкової ординації.** Ст. 3 згаданого закону з 14. грудня 1923 р. позволяє лише — в ділянці безпосередніх податків — **контролювати і перешукувати лише торговельні і промислові** заведення та переводити ревізію документів і книг, що є в посіданні платників у межах, закреслених відповідними податковими законами. Згідно-ж зі ст. 77 податкової ординації вільно скарбовій владі оглядати і переводити ревізії льокалів, що не мають характеру торговельних, промислових або господарських заведень, якщо довідаються, що в таких льокалях ведеться потайки торговлю і промисл.

Вкінці міністерство вияснює, що по думці ст. 142, § 1 к. н. к. можна переводити ревізію — **за дозволом суду** — якщо підозрівається деякі особи, що вони допустилися проступку або треба перевести в них домашню ревізію, щоб викрити докази вини. Одначе в таких випадках слід звертатися за дозволом до суду.

—o—

ЯКІ ПОДАТКИ ПЛАТНІ В СЕРПНІ Ц. Р.?

До 15 серпня чвертьрічний зачет на промисловий податок від обороту, що його платять платники, які не ведуть правильних торговельних книг, за II. чвертьріччя ц. р. у висоті 1/5 квоти податку виміреного за минулий календарний рік.

До 25. серпня місячний зачет на промисловий податок від обороту за 1937 р. у висоті податку від обороту, що його осягнули в липні всі підприємства, що бовязані оголошувати публично звіти про свою діяльність або складати звіти до затвердження, а з інших підприємств — торговельні підприємства I. і II. категорії та промислові I—V. категорії, що ведуть правильні торговельні книги.

Крім того в серпні платні відложені або розложені на сплати залеглости з речинцем платности в цьому місяці і податки, що до яких платники дістали платничі накази з речинцем платности теж у цьому місяці.

—o—

КРЕДИТИ НА БУДОВУ „ЛЮДОВИХ" ДОМІВ.

Міністерство хліборобства вислало до Державного Рільного Банку письмо з домаганням, щоб банк відкрив дешевий кредит **на будову „людових" домів.** Міністерство запропонувало, щоб відсотки не були вищі ніж 3% і щоб сплату кредиту розложено на 10 років з тим, що в перших двох роках не треба було би платити ні сотика. Банк давав би позички лише самоуправним союзам, статутовим Т-вам „Людових Домів". Вкінці міністр пропонує, щоб банк відкрив кредит покищо до висоти 150.000 зол.

З цих кредитів ледви чи скористають українські селяни. Зате при такій підмозі далі будуватимуть по наших селах „косцюлки" і „доми людове".

ПРАВА ПУБЛИЧНОЇ УЖИТОЧНОСТИ ДІСТАЛИ ДВА ЖИВЦІ.

Міністр суспільної опіки розпорядком з 22. липня ц. р. у порозумінні з міністром внутрішніх справ признав живцям у Немирові і Горинці у львівськім воєвідстві права публичної ужиточности на основі ст. 3, уст. 1 закону з 23. березня 1922 р. про живці.

Сторінка без політики.

Цілий світ забобонний.

Здавалося би, що забобонність — це лиш прикмета, чи пак хиба людей темних, неосвічених, людей бідніших, мешканців самітних островів, чи африканських джунглів. Здавалося би, що віра у фетиші й ріжні талісмани приймається лиш серед людей нижчого культурного рівня. Та воно лиш так здається. Навпаки фетишизм прийнявся в цілому світі, в першу чергу в Европі, серед людей незвичайно культурних. Особливо після війни сильно поширився скрізь фетишизм. Може він змінив дещо зовнішню форму, одначе його зміст залишився далі такий самий.

Маємо забобони дуже наївні, смішні й нешкідливі, маємо забобони, які вже входять у ділянку окультизму, одначе вони всі родяться з психіки якогось покоління і мають теж величезний вплив на цю психіку.

Бо хіба фіґурка, що висить в авті богача ріжниться чимнебудь від амулету, що його носить муринчик із Занзібару, чи мешканець Вогнистої Землі? Европеєць повісить собі лялечку з волічки, чи слона з кавчуку, африканець кусник зуба зі слона, або хвіст гієни. Яка ріжниця? Цеж виключно справа смаку, замилування та продукційної сили відповідного краю.

Фетиші первісних людей.

Якщо порівняємо фетиші первісних людей з фетишами „маскотками" культурних народів, то хто знає, чи на тому порівнянні не скористають навіть дикуни... Адже дикунів оправдує низький умовий розвиток, поганство й через те зматеріялізування релігійних ідеалів — щож може оправдувати европейців?

Один відомий французький психіятр каже, що в нинішніх людей закорінився наліг, що за все, що довкола нас діється, або й що ми самі спричинюємо, відповідальність за нещастя, неуспіхи, удари долі, треба завжди скинути відповідальність на „щось". Щоб рятуватися перед несподіваними нещастями й лихом треба шукати помічника. Фетишизм — це прояв кризи характерів і волі, розшукування за рятунком по лінії найменшого опору. Адже слон, свинка, медведик, собачка, коминяр — цеж пародії нинішнього століття, пародії анґелів-хоронителів.

Багато забобонів сягає своїм початком прастарих літ, одначе ці забобони не перестають і сьогодні бути актуальні і сьогодні вони мають своїх фанатичних звеличників. Захід Европи не ріжниться в цім випадку майже нічим від Сходу. Вовка, жабу, лилика в ролі лікарів, чи ліків не треба шукати в якійсь закутині. Навпаки, таке явище можемо зустрінути навіть у найбільш культурному осередку.

Діти, що зубкують.

Щоб ці твердження не були голословні, подамо приклад. Ось хочби у Вандеї немовлятам, що дістають зубки накладають як амулет мішочки з білої або попелястої фляненлі. В тих мішочках є 4 лапки черепахи. При тому треба вважати, щоб дівчаткам завісити лапки самички, хлопцям самця. Якщо амулет не помагає, значить, що зайшла помилка і лапки поміняли.

В самому серці Франції у департаменті Мену й Льоари лічать дитячі конвульсії в той спосіб, що завішують дітям на шиї намисто з вовчих зубів. У Морвані на голові людини хорої на запалення мозку кладуть живу жабу в мішочку. Чим більше жаба скаче й виривається, тим успішніше лікування.

Романтичні тирольці залюбки вживають ріжних любистків та любовних напитків. Кажуть, що найкраще впливає на розбудження любовних почувань напиток, в якому плавають дрібно посічені волоски.

Забобонний Наполеон.

Одна з найбільших перемог Наполеона мало що не стала його невдачею тому, що він утратив свій улюблений талісман. Цим талісманом була мініятура Джозефіни. Одного дня мініятура впала на землю й розбилася. Наполеон уважав це за поганий знак для себе, думаючи, що Джозефіна або хора, або... зраджує його. Щоб відсунути від себе злі вроки, він вагався починати битву під Австерліц, проволікаючи так, щоб вона випала в річницю коронації, значить 2. грудня. Бій повинен був відбутися ще 21. листопада.Наполеон зволікав і давав таким чином ворогові змогу зібрати військо й малиреві... покінчити нову мініятуру.

Славний диригент Тосканіні носив підчас великих концертів у кишені своєї камізольки своєрідний талісман, а саме візитовий білет Берлін з автоґрафом.

В Польщі є один летун, який підчас усіх змагань відбуває летунські рейди.. босий. Він запевнює, що черевики принесуть йому нещастя. Жіноча панчішка під летунським шоломом — це один із найпопулярніших та буцімто найуспішніших талісманів.

Польському летунові Маковському оригінальним товаришем подорожі підчас перелету з Льос Анджельос до Варшави був медведик його синка. Справді зворушливий талісман.

Як бачимо забобонність та віра у фетиші незвичайно поширена в цілій Европі. Важко нині знайти якенебудь авто, в якому на задньому віконці не висілаб якась лялечка, малпочка, медведик, або собачка.

І чогож то дивуватися дикунам та їх вірі у фетиші.

Тільки освіта й виховання запевнять майбутність Народу. Тимто не жалуймо датків на освітньо-виховну працю „Просвіти"!

Лікування поличниками.

У великому фльорентійському городі „Кастелльо" мала публика одного дня дивоглядне видовище.

Молодий мужчина й молода жінка стояли на мураві і без найменшої причини та схвилювання обділювали себе грімкими поличниками.

Молодих людей завели на комісаріят поліції. Там виявилося, що вони обоє студенти, муж і жінка, які побралися всього тиждень тому.

— Чомуж ви це робили? — питав комісар.

На те молодий мужчина відповів напів шепотом, що причину цього може виясити лиш у неприсутности жінки. Коли його привели до сусідньої кімнати, він заявив, що його жінка нервово хора. Щоб вилікувати її з цієї недуги, є лиш один засіб — уладжувати довгі прогульки й обділювати її по змозі більшою скількістю поличників. Щоб вона погодилася на поличники, він запропонував їй гру — він теж буде „брати" по лиці.

Коли опісля комісар запитав молоду жінку про причину бійки, заявила вона, що лиш поличники можуть вилічити її мужа від божевілля.

Ясно, що чудне подружжя відставили до лічниці для нервово хорих, щоб перевести над ними досліди, чи в них справді не бракує якої клепки.

Горіх причиною автомобільної катастрофи.

Недалеко Женеви трапилася недавно цікава подія, в якій виявилося, що кусник лушпинки ліскового горіха став причиною автомобільної катастрофи та перервання телефонічної комунікації. Ясно, що горіх не міг бути безпосередньою причиною. Якже воно сталося?

Один автомобіліст, що брав участь в автомобільних перегонах, розгриз безпосередньо перед стартом лісковий горіх. Кусник лушпинки дістався до хорого зуба автомобіліста, що спричинило йому жахливий біль підчас їзди і в одному менті він не міг запанувати над своїми нервами та випустив із рук керму. В цій самій хвилині авто зїхало в бік і з повним розгоном ударило в телефонічний стовп, який зломився при самій землі. Авто впало до рова та сильно ушкодилося. Та на цьому ще не кінець, бо необережного автомобіліста засудили за мимовільне перервання телефонічної комунікації і заправу інсталяції на заплату відшкодування у висоті 147.24 фр. шв. та на 10 фр. кари за необережну їзду.

СЛОН ЗАКОЛЕНИЙ БДЖОЛАМИ.

Здавалося би, що слон належить до ... із найгрубшою і найтвердшою шкірою ... жало бджоли не зможе йому таким чином ... шкодити. Та подія, яка саме недавно трапилася в однім із великих американських звіринців, ... казує, що воно буває дуже часто навпаки. В ... му звіринці була окрема загорода для ... покрита великими, крислатими деревами. ... нім із дерев були бджоли. Одного дня слон ... ближився до дерева саме в цім менті, ... бджоли вироїлися й покрили великою ... галузку. Невідомо, чи слон проковтнув ... разом із листям, що він його залюбки ... зїдав, чи вдавився, чи згинув від ... жал, в кожному разі чергового дня слон був ... мертвий. Секція виказала, що у продовжу ... дився цілий згаданий рій бджіл.

—o—

ПРИМХИ МОДИ.

Восени модні парижанки будуть ... чором на прийняттях широкі шаравари, ... до тих, що їх колись носили гаремові ... Туреччині.

Перед кількома днями в однім із ... домів-маґазинів відбулася демонстрація ... моделів і публика немало здивувалася, ... салю ввійшла дівчина-манекін в золотім ... та сіро-гобулих шараварах.

Директор маґазину заприміти ... вання та щось гейби острах серед гостей ... но обяснив, що ця нова туалета ... елеґантних верічних прийнять дома, ... коли в ресторані..

До цієї новинки — примхи ... блика поставилася доволі холодно.

—o—

СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ У САМОМУ ... ЛЬОНДОНУ.

Неімовірне може, але правдиве! ... серці Льондону в Гайдпарку пасуться ... овець. Кожного року союз молодих ... орґанізує в Гайдпарку конкурсове ... овець, в якому беруть участь ... цілої Анґлії. 500 овець — живий ... розділюють між змагунів, при ... мусить обстригати 10 овець. Стриження ... вається при допомозі механічних ... вимагає багато провоности і зручности ... ви. Вівці треба остригти швидко в такій ... щоб вони мали відповідний, умовлений ... су визначений вигляд. Висока нагорода ... чена для переможця конкурсу ... року багато учасників. Також і мешканці ... дону забувають у такий день за ... турботи та густими лавами покривають ... в якій відбувається стриження ... овець.

ВЕСЕЛЕ

ЗА ТАКУ САМУ ЦІНУ.

Кравець: Убрання лежить, як ... ня ціна 100 зол.

Гість: Що? 100 зол.? Я міг би ... да за 50 зол.

Кравець: І я вам теж зроблю ... ку саму ціну, лиш без маринарки й ...

ЗАВЖДИ КЛОПІТ.

— Петрику, яж тобі казала ... морської води, бо опісля спрага ... еться.

— А що це вадить, мамочко? ... ще так багато води.

НАДУМАВСЯ.

На поліцію приходить якийсь ...

— Я вчора зложив зголошення, ... жінка пропала і просив почати ...

— Ну і що?

— Я надумався... Будь ласка, ... Не шукайте за нею.

ПРАВНИЧИЙ ІСПИТ.

Професор: Скажіть мені, що ... сель?

Студент: Не знаю.

Професор: Як професор мушу ... достаточну ноту, одначе як ... батька, можу йому лиш погратулювати.

НІХТО НЕ ПОВІРИВ БИ.

— Скажи мені, чому властиво ... конче потрібні свідки?

— Бо в іншім випадку ніхто ... вірити...

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"...

В обороні „Українського Городу“.

Українське Товариство „Взаімна Поміч“, Відділ 26. у Канаді, вислало до премієра Складковського таку телеграму:

Канада, Торонто Онт, 5. липня 1938.

Ексцеленція Складковський, президент Міністрів, Варшава, Польща.

Ексцеленціє!

З часописів довідались ми, що влада в Польщі зажадала, щоб українці відступили домінче Український Город у Львові для її потреб. Знаємо, що на закупно цієї землі величиною одинацяти моргів складали українці і складають датки вже 25 літ, щоб українська молодь мала свій майдан і мала простір, щоб могла скріпити своє здоровля спортом і руханкою.

Тепер малаб українська молодь втратити цей майдан на приказ уряду. Такий приказ викликав тут у Канаді велике здивування і невдоволення. У Львові є багато свобідного простору, який влада може купити на свої цілі і не потребує збіднювати української молоді і своїх українських громадян.

Ми канадійці складали також свої датки власне на ту площу і тому сподіваємося, що Ви, Ексцеленціє, постараєтесь, щоб цей розпоряд(о)к відкликано, чого дуже просимо.

З правдивим поважанням

голова: **І. Кучерепа.**

секретар: **Д. Червінський.**

(Печатка).

Д-р. Димитрій Марков.

Посмертний спомин.

З кінцем місяця липня ц. р. помер на Словаччині, у Братиславі: **д-р Димитрій Марков**, визначний перелдовений діяч москвофільської партії в Галичині. З огляду на його політичну індивідуальність додаю до згадки в „Ділі“ з 30. липня ц. р. докладніший спомин про Покійного.

Д-р Димитрій Марков був спершу священником. У першому році священничого стану подовів. Це так потрясло ним, що він покинув священничий стан, записався на правничий факультет і склав докторат прав, щоб стати адвокатом, у міжчасі займався політикою і з москвофільської партії вийшов послом до австрійського парляменту в 1907 році.

Тоді москвофіли мали вже лише пять послів до парляменту: д-р Михайло Король, о. Василій Давидяк, Володимир Курилович, д-р Димитрій Марков і д-р Николай Глібовицький. Поміж ними були два останні „дійснимн“ москвофілами, а три перші перехилювались до українців, маючи ще тільки деякі застереження.

Хотячи залегалізувати російську мову, як мову галицьких автохтонів, в дні 9. липня 1907 р. почав д-р Димитрій Марков говорити в парляменті у Відні **по російськи**, але віцепрезидент палати послів д-р Жачек (чех) відібрав йому голос. На це пожалувався Николай Глібовицький президентові палати послів д-рові Вайскірхнерові і доказував, що їх вибрала **російська** організація в Галичині і тому вони мають право промовляти по російськи. Наслідком цього відповів президент палати послів обом цим послам, що віцепрезидент мав право відібрати голос п. Маркові, бо **в Австрії нема російської краєвої мови.**

Галицькі москвофіли вступили були тоді на новий шлях своєї політики. Вони покінчили з „рутенщиною“, під якою соромливо скривалась їх „російщина“ та почали явно проголошувати, що в Галичині є „два рускі народи“: російський (русскій) та український.

Таке поставлення справи москвофілами облекшило нам українцям видвигнути цілою силою українську ідеольогію та поглибити її між народом, а не оглядатися на ніякі тодішні консолідації з представниками неіснуючого в Галичині російського народу. У наслідку нашої праці у виборах до галицького сойму в 1913 році, ми відібрали полякам десять соймових мандатів та змели москвофільську партію, з котрої немов на показ лишився одинокий посол д-р Димитрій Марков; ми ввійшли тоді до галицького сойму в числі 31 послів.

Аж ось в дні 14. лютого 1914 р., коли в галицькому соймі рішали соймову реформу виборчу, зголосився до голосу посол д-р Димитрій Марков та намагався виголосити свою промову знову **по російськи**, краєвий маршал Адам Голуховський відібрав йому голос, покликуючись на те, що посол говорить мовою, якої не допускає соймовий регулямін. Це була остан ня невдача п. Маркова в галицькому соймі.

Прийшла світова війна і д-р Димитрія Маркова засудили на смерть за державну зраду. Помилуваний на довголітню вязницю по розпаді Австрії вийшов на волю у 1918 році. У 1919 р. перебував він в Парижі і там наблизився до Української Делегації на мирову конференцію та довідувався про наші заходи і про долю Галицької Землі. А в 1922. році приїхав він разом з редактором Вальницьким з Ужгороду до д-ра Евгена Петрушевича, як до голови Української Національної Ради, до Відня і заявив йому з власної волі і щирого переконання, що москвофільська партія в Галичині, до котрої він належав, глибоко помилялася, начеб у Галичині були два народи: „тверда дійсність у воєнному часі виказала, що в Галичині від найдавніших часів живе тільки **один наш нарід**, якого ви називаєте українським, а ми малоруським, і до цього народу належимо і ми і ви, та маємо обвязок обороняти і заступати його права, щоби здобути йому кращу долю“. Таку еволюцію перейшов д-р Марков, в якого з його москвофільства осталось одно тільки бажання, а саме, щоб до російського народу не ставитися вороже та щоби у високих школах впровадити також науку російської мови.

Отсе була політична сповідь того діяча, що мав характер і відвагу сказати тяжку правду на себе і своїх, в імя кращої будучини рідного народу.

Тому про Покійного годиться сказати, що він у днях історичних досвідів умів найти шлях до свого народу, та що його заповіт повинен обовязувати і нинішних москвофілів. Д-р Марков був „Димитрій“, а не Дмитро; тому, що так він сам себе називав і те імя було тісно з ним звязане — і я його так називаю. Але це не шкодило йому розуміти болі рідного народу та наблизитись до нього у важкій переломовій хвилині.

8. VIII. 1938.

Д-р Кость Левицький.

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові, зложили в Адміністрації „Діла“ дальше: **Петро Трускавецький,** Підбуж, 1 зол. і кличе о. крил. Івана Качмара в Перемишлі й Івана Пилипчука у Злоцькім, п. Мушина; **Володимир Менцінський,** Тернопіль, 8.50 зол., **Ярослав Танчаківський,** Рудно-Осичина, 2 зол., **Зенон Марак,** Пажно, 3 зол., **Лікуванці у Щавниці** 20 зол., **Лікуванці у Черчі** з пансіону „Надія“ 15.30 зол., **о. Іван Пастернак,** Дзіболки, 3 зол. **інж. Северин Пастернак,** Дзіболки, 2 зол., **м-р Роман Равлюк,** Балигород, 4 зол., **Антін Баландюк,** Чижів, 2 зол.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 20.

Л. Крушельницька.

Студентський флірт.

— Знаєш, я знову сьогодні бачила твого Марка з якоюсь панною — злорадісно сповістила щира подруга Ліду.

— Це певно його товаришка з університету. Вони разом учаться — якстій збрехала Ліда та швидко попрощала щиру доставницю сплітні.

Йшла мовчки роздумуючи. Це вже не перший раз розповідали їй люди, що „її“ Марко залицяється до інших дівчат. Та й сама Ліда бачила нераз, як він сміється, жартує, попросту фліртує. Це приходить йому так легко — здається самі дівчата липнуть до нього. Але він не привязує до цього ніякої ваги. Він не „зраджує“ Ліди, бо ставить її вище всіх жінок на світі, а тільки коли її при ньому немає, він нараз забуває. Це-ж ясне. Всі мужчини такі самі. Що з очей, те і з серця!

Ліду це болить! Вона не заздрісна. О! до цього вона ніколи не признається, навіть перед собою самою! Але так якось дивно стискається їй горло... Це бунтується її амбіція і родиться бажання помсти. З цим усім треба щось зробити. Поговорити з Марком? Ні! Ніколи у світі! Ще подумав би, що вона задрісна! Треба відплатитись йому тим самим! Досить цієї глупої вірности, яка у висліді дає тільки упокорення... Чиж це не упокорення для неї, що він залицяється з „іншими“, тоді, коли всі знають, що він „ходить“ з Лідою.

Вона мусить вислухувати злобні завваги товаришок! Хай раз і він попробує, як це смакує! Треба заінсценізувати „зраду“! Та як це зробити? Пхі! Хіба ж це тяжко? Скільки то хлопців хотіло умовитись з нею „на рандку“, а вона відмовила їм з міною гетьманші! Треба буде когось підшукати!

З цією наглою постановою Ліда ввійшла до „Фортуни“. Зїсть порцію морозива та потелефонує до Богдана.

•

Між сьомою і восьмою годиною ввечір найбільший рух на „корсі“. Ліда, вбрана в нову зелену суконку й широкий капелюх, в якому їй дуже до лиця зі срібним лисом, перевішеним через рамя, швидко просовується поміж прохожими, що розділені на два русла, пливуть поруч, одні праворуч, другі ліворуч широким хідником Академічної вулиці. Вона зачинає гру, в якій ставкою є її щастя!

Свідомість цього нагнала на її лиця кріваві румянці, а в очах загорілись вогники, що примушували стрічних молодців оглядатись за нею. Та Ліда не звертає на них уваги. Вона знає, що Марко вертаючись із викладів мусить перейти „корсом“. Ось вона і зустріне його й переконається, чи він буде сам, чи з якоюсь „іншою“.

Вона йде і пильно глядить в ліву сторону, кудою пливе русло від вул. Миколая. Тому то Богдан, що надійшов за нею, мусів діткнутись її ліктя, щоб звернути її увагу на себе.

— Цілую ручки!

— Ах! А це ви? Як це добре, що ви з...лися; я маю діло до вас.

— Цікаво! Яке діло?

— Зараз вам скажу, але наперед трохи перейдемося, добре?

— З приємністю. З вами, п. Лідо, навіть до пекла!

— Дякую вам. Зажд(і)ть хвилину! — крикнула Ліда й побігла за Марком, що саме надійшов. — „Він іде сам! Це все брехня! Мій коханий! Люди хотять нас розлучити, а я вже-вже хотіла гніватись на нього!...

„Марку!“ — кликнула за ним, та її слова заглушили оклики і веселий сміх двох панянок, з якими в цій хвилині Марко витався. Після цього вони в трійку пішли далі зовсім не помітивши Ліди, що бліда з затисненими устами стояла мов задубіла на місці. Дві струї людей плили спокійно далі. Ліда пригадала собі Богдана і швидко завернула в його сторону.

— Я дуже цікавий, яке діло ви маєте до мене. Увесь час думаю про те, та ніяк не можу догадатись...

— Ніякого діла я не маю до вас — злісно й гостро відповідає Ліда та вмить спамятується — і переходить на веселий тон — я просто так хотіла з вами бачитись! Не вірите? Ха-ха-ха! Це був тільки претекст! Чи ви нераді з цього?

— Ви не жартуєте панно Лідо? Я був би дуже радий, колиб це була правда — та я не вірю вам! Ви якось несамовито виглядаєте. А з ким ви тепер розмовляли?

— О, дурниця! Не варта говорити! Завернемося ще раз? — вона дійшла вже вул. Коперника.

— Як ви прикажете! — покірно відповів Богдан пильно слідкуючи за її нервовими рухами.

На самому закруті Ліда знову побачила Марка, що стояв тепер зі своїм товариством. Цим разом Марко побачив Ліду та здивовано вклонився, доглянувши з нею Богдана. Ліда завернула перед ними, гордо віклонилася Маркові і швидко пішла з Богданом уперед.

(Далі буде).

Візита марш. Бальбо в Берліні.

У вівторок 9. ц. м. пополудні приїхав до Берліна марш. Бальбо з візитою. Його прийме марш. Ґерінґ і канц. Гітлер. Німецькі політичні кола зберігають велику резерву і заявляють, що візита є радше символом італійсько-німецької приязни, ніж далекосяглим політичним актом. Зате італійські кола привязують велике значіння до цієї візити марш. Бальбо в Берліні. На їх думку ця візита може бути основою німецько-італійської летунської співпраці.

Візита марш. Бальбо в Берліні викликала теж велике зацікавлення в Парижі. Французька преса звертає увагу, що візита італійського маршала випереджує на кілька днів подорож до Берліна французького ген. Вісмена. З генералом поїдуть старшини військового летунства, разом зі славним летуном майором Россі. До цієї французької летунської місії привязують в Парижі велике значіння.

Несподіваний поворот двох премієрів.

Прем. Чемберлен, який виїхав до Шкотії на відпочинок і ловити рибу над берегом моря, нагло перервав свою відпустку і вертається до Льондону. Причиною повороту — каже офіційний комунікат — є сильна простуда так, що премієр мусів шукати лікарської поради в Льондоні. Наглий поворот прем. Чемберлена викликав ріжні поголоски. Здогадуються, що причиною повороту могли бути англійсько-американські переговори у справі торговельного договору, загострене положення в Палестині, де мусів навіть їздити мін. Мекдональд і де проголосять мабуть воєнний стан та вкінці справа Чехословаччини.

Таксамо французький прем. Даляліє, який відпочив на яхті на французькій Рівієрі, покинув Кан і вернувся до Парижа.

—o—

Терор у Палестині не вгаває.

Дводенну інспекцію міністра кольоній Мек Дональда в Палестині держали в сильній тайні не лиш у Єрусалимі, але й Льондоні. Виїзд вирішено в розмові, яку відбув мін. Мек Дональд із премієром Чемберленом. Міністр хотів почути безпосередньо з уст високого комісаря та начального вожда британських частин оцінку ситуації в Палестині.

Вчора занотували в Палестині нові терористичні акти. В місті Тулькарем, партизани напали на земельний уряд та забрали документи. На ринку в Тиберіяді кинули бомбу. Один араб згинув, двох було ранених. Між Яфою і Тель-Авівом бомба зранила молоду жидівку. В Тиберіяді проголосили заборону покидати мешкання від смерку аж до ранку.

Турки забезпечили собі перемогу.

Спис населення в санджаку Александрети виявив, що турецька влада має 35.847 виборців, алявтська — 11.319, вірменська — 5.504, арабська — 1.845, грецька — 2.098, інші — 359. На основі цього висліду турки матимуть 358 виборців другого ступня, алявти — 113, вірмени — 55, араби — 18 і греки — 20, разом 564. Ці виборці другого ступня мають вибрати 22 турецьких послів, 9 алявтських, 5 вірменських, 2 арабських і 2 грецьких, разом 40. Отже турки матимуть у парляменті рішучу перевагу.

Турецька преса пише про цей спис в санджаку зі захопленням підкреслюючи, що французько-турецька співпраця уможливила переведення спису в атмосфері повного спокою.

—o—

Президент Туреччини нездужає?

Французька преса пише, що Кемаль Ататюрк важко хворий. Минулого тижня дістав атаки печінки так, що візвали до нього на чердак яхту „Саварол", що стоїть у Босфорі, сімох визначних лікарів, з того 4-ох закордонних. „Парі Суар" пише, що мин. четверга стан здоровля Кемаля Ататюрка був дуже грізний. Тому відбулося тайне засідання ради міністрів у справі визначення його наслідника. Одначе досі ще нічого не рішили. Як кандидатів на становище президента Туреччини подає преса б. премієра Ісмета Іноню і начального вожда армії фельдмаршала Февзі Цесакмака. В останніх днях стан здоровля Ататюрка поправився так, що він приняв турецького амбасадора у Парижі Савда Даваса, який прибув до Туреччини, щоби обговорити справу осінньої подорожі французького міністра закордонних справ Бонне до Анкари.

Турецька влада припинила на три місяці щоденник „Тан". Здогадуються, що припинення звязане з поміщенням у цьому часописі неправдивих вісток, про стан здоровля президента Туреччини Ататюрка. Також і вечірній щоденник „Габер", що помістив передрук згаданих вісток, припинила влада на 45 днів.

—o—

Важкі втрати червоних над Ебром.

На фронті під Файон і Мекіненца далі очищували територію від ворога, при чому здобули поверх 150 скорострілів і 2000 крісів. На відтинку Ебро до національних військ перейшло багато червоних вояків, які потвердили, що червоні мали важкі втрати. На фронті Кастельон залізвідували проби перервання нац. ліній. На фронті Естрамадури ворог бомбардував села за фронтом. 6 жінок, 3 дітей та 1 пастух убиті. Нац. летуни бомбардували пристань Палямос, в якій зазамітили багато вибухів.

КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

Урядово заперечують вістки про розстріл в Аліканте 300 нац. полонених. Комунікат подає, що 2 бомби скинені нац. літаками вибухли у твердині, що потягнуло за собою жертви в людях. Тому влада рішила перенести вязнів у безпечніше місце.

Біляне одного артистичного турне.

ПОВОРОТ ДО КРАЮ МАРІЇ СОКІЛ ТА АНТОНА РУДНИЦЬКОГО.

Після 8-місячного побуту за океаном (враховуючи вже подорож туди й назад) учора вернулися до Львова відомі наші артисти — співачка Марія Сокіл та диригент Антін Рудницький. За час свого перебування у Сполучених Державах П. А. вони дали 23 концерти у ріжних містах, при чому переміряли потягами коло 7.000 (англ.) миль. П-і М. Сокіл виступила гостинно в найбільшому радієвому підприємстві в Америці „Нешенел Бродкастінг Компані". Крім того артисти дали ініціятиву та допомогли до реалізації фільми „Запорожець за Дунаєм"; музичну ілюстрацію зладив А. Рудницький, Марія Сокіл грала головну ролю Одарки. Фільмові знимки відбувалися ще буквально напередодні їх виїзду з Ню Йорку. (Докладніше про ту фільму, фільмове підприємство, організацію та переведення фільми казатиме окрема стаття, яка появиться у найближчих числах „Діла".)

Марія Сокіл і А. Рудницький, втомлені до краю величезною працею та непривичним „американським темпом" заморського життя — виїхали негайно на відпочинок у гори. В осени вертаються назад до Америки, де навязали звязки з ріжними колами, зацікавленими в реалізації дальшої низки музичних імпрез. Існує план риставити три українські опери, сфільмувати „Довбуша" і т. д.

—o—

НОВИНКИ.

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хор... щини 5., поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81. 1186 —...

— **Лікар д-р Богдан Собчук**, спеціяліст у внутрішніх недугах і ляринґольоґ, — ординує **в Тернополі, при вул. Пілсудського 17.** —...

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє число (173) „Діла" підпало конфіскаті за новинку про Бродки пов. Львів.

— **Зацікавлення шведського ученого Гуцульщиною.** На Гуцульщині перебуває тепер шведський учений професор славянознавства в університеті в Люнд, д-р Гунар Гуннарсон, який недавно написав книжку п. н. „Славіск Горизонт" (Славянський світ). На Гуцульщині пр... Гуннарсон збирає матеріяли до нової праці про славянські народи.

— **Пошесть прищиці в Коломиї.** До повітового староства в Коломиї зголосився один з коломийських спеціялістів горла, який ствердив в одної недужої випадок прищиці. Її донька теж занедужала на прищицю. Виявилося, що недужі пили непеварене молоко. Недужих відвезли до шпиталю. Випадок з тією недугою тим цікавіший, що в коломийському повіті не занотовано прищиці між худобою.

— **469 маєтків без власників.** Суди на Поліссі і Виленщині оголосили спис нерухомостей, до яких ніхто не зголосив своїх прав. Таких маєтків в обох воєвідствах є 469, вартости над 20 міліонів зол.

— **Мотоциклева катастрофа у Львові.** При вул. Понінського у Львові трапилася вчора мотоциклева катастрофаф. Мотоцикліст Вл. Шпіля разом з Г. Рихлевським, директором складу спортового приладдя. На закруті вулиці надіхав віз І. Вишневського з Вовкова. Шпіля втратив панування над машиною і віхав з вагоном під коня. Рихлевський впав на брук, зломив собі чоло та важко потовкся.

— **Катастрофа поспішного поїзду в Руднику.** Кілька вагонів поспішного поїзду, що вийшов у понеділок в год 7.40 зі Львова до Варшави, вискочило в рейок у Руднику над Сяном. Вісімох подорожніх легко ранених. На місце катастрофи виїхала спеціяльна слідча комісія під проводом директора залізниць зі Львова Гри...ра і представника прокуратури. Перерви в ... не було.

— **За вбивство батька.** Окружний суд у Львові засудив Клементія Ількова зі Сідлиск за вбиство прибраного батька на 15 літ ...

— **Львівська хроніка.** При вул. Зиґмунтівській самохід ч. 40492 наїхав на наколесника Павла Сенишина, який важко потовкся. — На вул. Янівській наколесник Лотоцький вйїхав на 93-літню Анну Болнар (вул. Святоєрська ...), яку каретка ратункового поготівля відвезла до шпиталю. — Владислав Козловський (вул. ...шеї ч. 2) підрізав собі горло. Його відвезли в грізному стані до шпиталю. — На Личаківському цвинтарі намагалася скінчити самогубством Данка Марія Крашівна, яка ... ки „Когутика". По переполоханні ... шпиталі відослали її до дому. Причиною ...ганого самогубства недостача засобів до життя.

— У понеділок невідомий злодій вкрав ... ринові Константинові Георгові з кишені ... зол. на пл. Берестейської Унії. За злодієм шукає поліція.

— **Самоходова катастрофа на „закруті смерти".** Недалеко т. зв. хутору Огінських ... рестя над Бугом, трапилася на тому ... круті пятнацята з черги катастрофа. Самоходом ... ним їхав співак Станислав Подгурський ... гент варшавської опери Тиліз і журналіст ...бжинський, наїхав на залізничу запору ... подорожні і дорожник, який стояв ... важко ранені.

— **Смерть жидівського діяча Гавнера.** ... Тель-Авіві в Палестині помер у 64-ому році життя д-р Бернард Гавнер, б. ген. консул ... в Палестині і б. посол до варшавського ... довголітній голова сіоністичної ... „Мізрахі" у Сх. Галичині.

— **Зріст бандитизму під Варшавою.** ... в Пясечнім під Варшавою прохожі ... ділю 7. ц. м. 18-літнього Д. Мілєра в ... ви. Важко раненого відвезли до ... лікарі перевели операцію. Ранений Мілєр ... що вертався ровером з Варшави до ... розі затримав його невідомий ... ся, куди веде дорога. Мілєр дав ... і відїхав ровером. За хвилину ... на стрілив в нього з револьвера ... його у груди і втік забравши ... Поліція уладила облаву й арештувала ... чин.

— Перед процесом проти Кепури за зневагу адвокатури. В пятницю 12. ц. м. відбудеться у Варшаві розправа проти відомого польського співака Кепури за зневагу адвокатури в „інтерв'ю" з польськими журналістами. Як відомо, акт обвинувачення проти Кепури вніс адв. Зигмунт Гофмокль-Островський з Варшави у звязку з цим „інтерв'ю" Кепури. Співакові вислав суд вїзвання на розправу до Криниці, але не відомо, чи Кепура взагалі приїде на цю розправу, бо вже мабуть виїхав за кордон.

— За кожний сотик місяць вязниці. Окружний суд у Хожові засудив Яна Мроза на 10 місяців вязниці за напад на купця Кімпкого, якому забрав 10 сотиків та ще побив його.

— 50-ліття католицького університету за океаном. Католицький університет у Сантіяґо де Чіле в Полудневій Америці святкував своє 50-ліття. Згаданий університет є одним з найкраще розбудованих університетів на світі. Університет має сто професорів і 3.000 студентів з цілої Америки. Університет має такі факультети: богословський, фільософічний, природничий, медичний і хліборобський. Крім того до університету належить вища торговельна школа.

— Злодій — шефом поліції. Болівійський уряд наказав Ернестові Фляйшманові покинути Болівію, де він був заступником шефа слідчої поліції і виступав під прізвищем Ото Берґ. Він має славу знаменитого розвідчика, бо викривав змови проти уряду. В останньому часі обвинувачував кількох міністрів, будьтоби вони змовилися проти уряду, щоб ще більше здобути собі довіря урядових чинників. Тому влада Болівії ближче зацікавилася особою Ота Берґа і ствердила, що він кількома наворотами караний у Німеччині за крадіж, зловживання, обман і т. п.

— Лев кинувся на сторожа. З мандрівного звіринця в Берліні встиг втекти з клітки лев. Коли сторож намагався загнати льва назад до клітки, лев кинувся на нього і важко його зранив. На допомогу нападеному прибіг поліцай і застрілив льва.

— Самогубство ґенерала. В Льондоні застрілився у власному помешканні емеритований ґенерал Патрік Евелін де Бері. Його тіло в піжамі знайшла рано служба. У скостенілій правій руці служба знайшла револьвер.

— Буревій зі зливним дощем і градом навістив Францію та Німеччину. Недалеко Реймс буревій знищив ціле село і повиривав придорожні дерева. Шкода сягає до трьох міліонів франків. Зливний дощ в околиці Шатейро зірвав міст і перервав шосу на шляху Париж—Бордо. Вулиці Штутґарту в Німеччині залила вода, що сягала в деяких місцях до півтора метра, бо над містом надтягнув хмаролом. Сила води була така велика, що поривала людей і вози. Мешканці Штутґарту не памятають такого хмаролому від 1906 року. — Над Стирією перейшла в понеділок ґрадова туча така велика, що в деяких місцевостях ґрад сягав до колін. Кільканацять господарств згоріло від громів, одна особа і багато худоби згинуло. Бурі і виливи рік знищили поля і городи. Втрати матеріяльні дуже великі. В заливі в Любеці затонуло 5 осіб підчас наглої бурі.

— Гроші кидали на вулицю. Букарештенська поліція уладила велику облаву на учасників чорної біржі. Підчас облави поліція затримала коло 3.000 осіб, з того 500 арештувала. По облаві лежало на вулиці багато закордонних валют, що їх кидали грачі на чорній біржі.

— Самоходова катастрофа пресового аташе. По дорозі до Карльових Варів у Чехословаччині зударився в неділю самохід пресового аташе польського посольства у Празі з похоронним самоходом. Самоходом їхав пресовий аташе К. Вежбянський з приятелькою, яка згинула в катастрофі. Важко раненого Вежбянського перевезли до шпиталю. — Недалеко Штетина в Німеччині вантажне авто, яким їхало 20 осіб, наїхало на придорожне дерево. Від зудару вибух збірник з бензиною. Одна особа згоріла, 7 важко ранених відвезли до шпиталю.

— Напад на церкву в Мексику. До церкви св. Магдалини у столиці Мексику прийшов пос. Охоа зі своїми прихильниками. В церкві дійшло до крівавої бійки з католиками. Багато осіб важко ранених. Пос. Охоа хотів задемонструвати, що церква є далі власністю міністерства освіти, хоч президент Карденас дозволив відкрити замкнену церкву.

— Новий рід троянди. На плянтаціях троянд у Блятвій, плянтатор Бем виплекав новий рід черешнево-червоної троянди, називаючи її „чехословацькою обороною". Плянтатор виплекав кілька тисяч корчів нової троянди. Продаж цих корчів відбувається так, що покупці пересилають гроші безпосередньо на оборону держави складанкою поштової щадниці Ч. С. Р.

— **Важне для Пань дому.** Неоцінену книжку з приписами Д-ра А. Еткера п. н.: „Добра господиня сама пече" дістанете у всіх кольоніяльних крамницях, книгарнях і в заступників фірми Еткер. Зниженa ціна 30 сотиків. Дуже вартісна книжечка — дає багато приписів на печиво, тощо.

— **Недуги кишок.** Лікарські поваги стверджують, що природна гірка вода „Францішка Йосифа" ділає теж при подражненні кишок приємливо і безболісно.

—o—

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „ТІШМОСЯ ЖИТТЯМ", комедія в 3-ох діях (4 відслонах) М. Гарта і Г. С. Кавфмана, переклад М. В. Ружицького.

Гостинний виступ варшавського театру „Атенеум" Ст. Ярача.

Сюжет комедії взятий з американського життя. В іншому, ніж американське, середовищі того, що діється впродовж 4-ох відслон на сцені, не можна собі й подумати. Дрібний американський рантіє Мартін Вандергоф (Степан Ярач) прийшов одного дня до переконання, що темпо його життя рішуче за швидке й нівечить життя його та його родини, тому рішуче треба це темпо звільнити й насолоджуватись тими дрібними щасливими моментами, що їх дає буденне життя. Девіза його життя — це тішитись життям, не перейматись його прикрими сторінками. На тлі цієї фільософії й розгортається ціла акція комедії. Вона дуже жива і всупереч засаді головного героя — звільнити темпо — сама комедія має темпо дуже швидке. Комедія має одну капітальну прикмету: вона цікава від початку до кінця. Актори і режисер (З. Хмелевський) мали неабиякий клопіт: маневрувати на сцені аж 17 особами, з яких кожна для себе — це капітальний тип. Режисерія дуже дбайлива. Акторський ансамбль зі знаменитим артистом Ст. Ярачем на чолі — першорядний. **с. в.**

—o—

Спорт.

ШУКАЮТЬ ДІР У ПЛОТІ.

Вчорашній „Експрес Вечорни" пустив вістку, що у звязку з письмом ТШЛ. до Перемишля виїхала окрема слідча комісія, яка на місці має прослідити всі заміти подані управою ТШЛ і якби виявилося, що ці заміти були оправдані, відбудеться ще один метч Сян — ТШЛ у Перемишлі.

Таке подав згаданий бруковець і таке мабуть теж побожне бажання різних людців зпід відомого „знаку", які зі спортом мають хіба стільки спільного, що з почуттям етики й відповідальности за свої вчинки.

Довідуємося з достовірного джерела, як ціла справа виглядає. А саме після аляраму, що його счинив ТШЛ у пресі та після скарги внесеної на Сян до ЛОЗПН-у, Сян відповів гідно, як слід повновартому спортовому товариству: **підтримав домагання ТШЛ перевести в Перемишлі слідство.** Одночасно Сян заповів судову скаргу проти всіх часописів, що принесли Т-ву своїми статтями шкоду й відтак не помістили спростування. Сян подав львівській управі футбольного союзу свідків, не лише українців, але й поляків на підтвердження своїх доказів, що всі заміти під адресою Сяну зродилися в хорих умах невідповідальних за свої вчинки людей. Нам відомо, що суддя п. Саварин ніяких замітів за якісь авантури у своїм звідомленні зі змагань не зробив, відомо нам ще, що поліція, яка була в Перемишлі на метчу, не мала найменшої причини до інтервенції й навіть не пробувала нікого з управи Сяну потягати до відповідальности. Словом, Сян з чистою совістю не лише погодився, але й обстоював **своє домагання, щоб делеґація ЛОЗПН-у** перевела в Перемишлі слідство, переслухала свідків та вкінці ясно й недвозначно ствердила, що всі **заміти виссані з пальця.**

Сян здобув собі заслужений аванс до вищої кляси чесною спортовою працею на грищі і всі заїхання на його добрі права до аванзу — це шукання дір у плоті.

„СКАЛА" ЗДОБУЛА ЧАШУ СТРИЯ.

СТРИЙ. **Скала — Стриянка 2:1 (0:1).** Вирішні змагання за чашу стрийських клюбів закінчилися заслуженою перемогою Скали. Першу половину Скала грає проти вітру. Стриянка накидає змісця гостру й навіть брутальну гру. Уже в 5 хв. Кутреба гострим стрілом у ріг здобуває для Стриянки ворота. Змагуни Скали обезтежені брутальною грою противника, дозволяють йому перевести кілька небезпечних акцій. Згодом гра вирівнюється, одначе стрілова недиспозиція нападників Скали, не дала змоги змінити в першій половині вислід. У другій половині Скала сильно натискає, одначе Стриянку боронить то стовп то поперечка. Щойно у 20 хв. Новик із подачі Павлічки здобув ворота. Після того Стриянка зовсім заломлюється і гра нагадує тренінг на одні ворота. Та знову пех і стрілова недиспозиція не дозволили Скалі підвищити вислід. Аж у 42 хв. Новик здобуває другі ворота й перемогу для своєї дружини.

Скала грала в такому складі: Малецький II. Держко, Селлер; Матульський, Єлків, Котурбач; Малецький I, Новак, Герасимів, Заплатинський і Павлічка.

Після метчу п. Фаруга вручив капітанові Скали преґарну срібну чашу, підкреслюючи у своїй промові, що Скала здобула її зовсім заслужено.

•

УЖГОРОД. РУСЬ — ЧСК (УЖГОРОД) 3:2 (3:0).

Фінальну стрічу за чашу А-Зету вирішила Русь у свою користь уже в першій половині. Ворота для Руси здобув Чайчінов, Фіняк і Фалеш.

•

Тому що Русь Хуст не грала віддатного метчу зі Славією Пряшів, до дивізії увійшла пряшівська дружина перед КШЦ кращим відношенням воріт.

•

УКРАЇНА — ГАРБАРНЯ.

В понеділок 15. ц. м. відбудеться на грищі Чорних сензаційна товариська стріча між Україною та Гарбарнею, одною з найповажніших кандидатів на вхід до Д. Л. Початок метчу в год. 5. попол.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Лотоцький: ХРЕСТ НАД ДНІПРОМ. Історичне оповідання. Діточа Бібліотека. Накладом Видавництва „Світ Дитини". Львів, 1938. 16-ка, стор. 64.

Сайлер-Шлеґель: НАСЛІДУВАННЯ МАРІЇ. З німецького зладив М. Ф. ЧСВВ. Видавництво ОО. Василіян. Жовква, 1938. 32-ка, стор 116.

М. Чернець: ЗЛОЧИННА ІСКРА. Про лиху книжку й пресу. Видавництво ОО. Василіян. Жовква, 1938. 16-ка, стор. 48.

о. Диякон Григорій Соловей: З ПЕКЛА ДО РАЮ. Драма з сучасного життя в 3-ох діях. Накладом автора. Дубно, 1938. 8-ка, стор. 18.

Театри.

Великий Театр:

Середа 10. 8. год. 8. веч. „Шестий поверх".

Четвер 11. 8. год. 8. веч. „Шестий поверх".

Пятниця 12. 8. год. 8. веч. „Люди на кризі".

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. вечірниці.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ДЕЛЯТИН:
10. 8. Після Бескиду.
11. 8. Гетьман Полуботок.
12. 8. Мазепа.

НАДВІРНА:
13. 8. Після Бескиду.
17. 8. Чесна Сузанна.
18. 8. Пан Твардовський.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КОСІВ:
10. 8. Процес Мері Деґен.
11. 8. Шалена Льоля.

КУТИ:
12. 8. Орфей у пеклі.
13. 8. Шалена Льоля.
14. 8. Орленя.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".

АПОЛЬО: „Каліф із Багдаду" з Еді Кантором.

АТЛЯНТИК: „У пастці", „Джентельмен бʼють жінці".

БАЛТИК: „Саратога“, „Народина зірки“.
ВАНДА: „Пан в міліонами“.
ГРАЖИНА: „Пікова дама“ за сов.Пушкіна“, „Побратися зачасно“.
ЕВРОПА: „Химерна експедіентка“ в Даніелею Даріє.
КАСИНО: „Невидиме подружжя“.
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру“, „Королівські дні в Парижі“.
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру“.
МЕТРО: „Пізналися в Монте-Карльо“ „Проклятий острів“.
МІРАЖ: „Благословенна земля“.
МУЗА: „Перегони“.
ПАЛЯС: „Проступник“.
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Панна Петруся“, „Томі в Відни“.
РІЯЛЬТО: „Чорні очі“ в Сімоне Сімон.
РОКСІ: „Авдієнція в Ішлі“ в Мартою Еґерт.
СВІТ: „Ситтінг Бул“, „Сенвацією живе світ“.
СТИЛЕВЕ: „Весна над Секваною“ та ревія.
ТОН: „Втікач із Сан Квентону“, „Стріл у ночі“.
УТІХА: „Під чужим прізвищем“ і ревія.
ХИМЕРА: „Хлопці з Тиролю“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люрд — місто чудес“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гаусмана ч. 7):
Нечинне.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 10. серпня 1938.

6.15 Ран. пісни, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт орх., 8.00 Снідання при оркестрі, 12.05 Полуднева авд., 14.00 Інформ. Газетка в українській мові, **14.10 Українські пісні з пл. (Ой сів пугач, Ой на дійшла чорна хмара, Ой, чого ти зажурився, Не вір дівчино, Сцена з оп. „На хуторі“, Колесса „Гей там на горі“, „Ой у полі жито“**, 14.35 Увертури з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, авд. для дітей, „Пригода в Жовкві“, музика з пл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Екзотичні мельодії, орх., 16.45 Варшавська битва, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Музика давніх мистців, камер. концерт, **Петро Пшеничка віол., 17.40** Старий Львів: Давні літер. прогулки, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Міські плянтації Познаня, 18.10 Спів. реціталь Евг. Лосовської, меццосопр., 18.45 Пир життя, Ад. Дигасінського, 19.00 Конкурсова авд. П. Радія, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 При кавярнянім столику — вчора та нині, розр. концерт, 20.45 Веч. денник, 21.00 Добір і засів жита, 21.50 22.00 Спорт 22.05—23.00 У ритмі танку, легка муз. авд., сопран, гармонійка, пл., 23.00 Ост. вістки.

Четвер, 11. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. музика 8.00 Веселе добрийдень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Італійські пісеньки у вик. Г. Беньі, тенор, в супр. форт., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої вакації, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тетмаєр: „О. Петро“ з муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт солістів, 16.40 Відбірник в сіті, 16.45 Штука відпочинку, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Камер. музика з пл., 17.40 „Орсо“, новеля Сенкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Королівська недуга, 18.10 Театр Уяви: „Маски“ Чаппа Ціммера, 18.40 Музика з пл., 18.50 Спів. реціталь Ір. Айзен у супр. форт., 19.15, 20.55 Актуальна гутірка, 19.25 Від зими до карієки, розр. концерт, у перерві опер „Останній вечір“, 20.45 Веч. денник, 21.00 Актуальність, 21.10 Розспіване авто, легка муз.-словна авд., 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Веселий четвер, словно-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.10—23.55 Перша симфонія Брамса з пл. (Варшава II).

Пятниця, 12. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика у вик. військ. орх., 8.00 Добрийдень, [illegible], оживлене, піснями, мелодії. 12.03 Полуднева авдиція, 14.30 Спортова гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Крилата спілкуниварка, авд. для молодших дітей, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Калейдоскоп, розр. концерт, сопран, челлі, форт., клярнет, органи Віршіцера, муз. конферансьєрка, 16.45 Кашубська Швайцарія, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Репортаж із життя музика, **17.45 Шляхи творчости Лесі Українки, в українській мові виг. д-р Марія Деркач**, 17.55 21.45 Спортові вістки, 18.00 Шкабе з природи та техніки, 18.10 Форт. реціталь, 18.45 Літер. хроніка, 19.00 Арії в вик. Цезаря Ковальського (баритон) у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Родинна львова, розр. концерт, орх., вок. солісти, автори, 20.45 Веч. денник, 21.00 Програмова резерва, 21.10 Концерт муж. хору, у супр. форт., 21.55 Симфон. концерт, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 10. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 18.00 Балет. музика, 18.30 Берлін-Рим-Токіо, пісні у вик. хорів молоді й орх., 19.00 Розр. музика, 20.15, 21.00 Веселий вечір пісні, танку й муз., БІЛГОРОД 20.00, 21.30 Спів. реціталь, 21.00 Гумор, 22.20 Російські пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт оркестри балалайок., 17.00 Скрипка, 18.00 Танк. муз., 19.30 Спів., 20.25 Військ. орх., 21.10, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.00, 16.00, 17.10, Орх. концерт, 18.20 Моцарт-Вольф, сопр., форт., 22.30, 23.00 „Музика з Відня“ орх. концерт, КОШИЦІ 7.35 Огляд преси, 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Книга найкращий приятель, Музика з пл., Декламація, Міговя II. „Дві нерідні сестри“ новели, ЛІОН 20.30, 21.00, 22.00 „Фавст“ траг. Гетого з муз. Берліоза, Ліста, Шумана, Вагнера, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 Симф. джез, 22.00 Комедія, опісля музика. ПРАГА 17.40 Скрипка, 18.20 Легка музика, 19.25, 20.00, 21.00 „Чортівський мур“ оп. Сметани з плит, РАДІО ПАРІ 18.00 Пісні, 20.30 Скр. рецит. 21.00, 22.00 Кабарет, РИМ 17.15, 21.00 Віол. 21.50, 22.00 Розр. музика, СОФІЯ 19.15, 20.00, 21.00, „Ліди“ оп. Берліза.

Четвер, 11. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Розр. концерт, 17.30 Романтична музика, форт., клярнет, 19.00 Сучасна музика, 20.10 21.00 Веселий вечір, БІЛГОРОД 21.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Циг. музика, 19.00 20.00 Орх. концерт, 20.15 21.00 22.00 23.00 Оперетка, ВІДЕНЬ 14.10 19.05 Розр. музика, 18.20 Концерт із Льовдюну, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.15 21.00 22.00 „Аїда“ оп. Вердія, з участю Ляврі Вольпі. ГІЛЬВЕРЗУМ І. 21.00 Концерт із Шевенінген із участю співачки Марії Дубас, КОШИЦІ 14.10 18.45 Вістки, 18.15 Госп. огляд, Музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Тангайзер“ оп. Вагнера, ПРАГА 17.40 Спів. 18.20 Сольоп. музика, 22.30 Квартет ч. 2. Яначека, ПРАГА II 20.00 21.00 „Роз-Марі“ оп. Фрімля, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Концерт т-ва авторів і композиторів, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, СТОКГОЛЬМ 22.15 „Аїда“ оп. Вердія (дія IV), СОФІЯ 18.00 Військ. музика, 19.15 Популярна музика, 19.45 Форт.

Пятниця, 12. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 18.00 19.00 20.10 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.20 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 22.45 Циг. музика, 13.30 17.25 18.00 Орх. концерт, 19.00 Танк. музика, 20.20 21.00 Концерт орх. і сол. (оперецкова музика), 21.50 22.00 Форт., ВІДЕНЬ 13.15 Легка музика, 16.00 Орх. концерт, форт., 18.50 19.00 Концерт сол. (альт і віол.), 21.10 Вечір пісні з Каринтії, 22.30 23.00 Концерт орх., тенор, ДРОЙТВІЧ 20.00 „Цирульник із Багдаду“ оп. Корнеліюса, КОШИЦІ 7.25 Преса, 14.10 18.45 Вістки, 18.00 „Дурний купив патент“ песа, Шариські нар. пісні, Село та город. МІЛЯНО 17.15 Форт., 20.30 Розр. музика, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, ОСЛЬО 20.45 21.00 22.00 „Моя сестра та я“ оп. Бенацького, ПРАГА 16.15 17.00 Орх. концерт, 18.20 Танк. музика, 20.55 21.00 „Служба Божа“ Яначека на орх., хор і сол. голоси, РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт із амер. консерваторії у Фонтенебльо, РИМ 17.15 Давня іт. музика, 21.00 22.00 „А те воліо торнар“ оп. Рапідята, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.15 20.00 21.00 „Севільський цирульник“ оп. Россінія.

Радіокутик.

РАДІО — ЗБРОЯ В ЧАСІ ВІЙНИ.

Закордонна преса завела дискусію на тему ваги радія, як зброї в часі війни. Започаткувала цю оригінальну дискусію італійська преса, а підхопила думку — німецька. Дотеперішній вислід дискусії це такий висновок: у майбутній війні радієві голосники належатимуть до приналежностей осмів також, як скорострілі та гармати.

Кожна радіостація гратиме ролю твердині, яку противник поборюватиме зброєю тріщиною, як гранати. Примусити до мовчанки радіостацію ворога буде не меншим успіхом, як примусити до мовчанки ворожу батерію. Тому то радіотехнічний промисл кожної держави не може бути залежний від закордону. Кожний край мусить також розпоряджати відповідно приготованими спікерами та агентами радійової пропаганди. Тоті агенти та спікери повинні знати прекрасно мову та психіку ворога, його історію, політичну організацію, суспільну структуру та військовий уклад. Деякі автори кажуть, що такий спікер буде вартний тільки, що дивізія війська.

РАДІЮ БЕЗПЛАТНО.

Італійське радіо ввело нові пільги в оплатах для своїх абонентів, а саме — звільнило зовсім від оплат інвалідів праці. Таким чином інвалідів праці зрівняли в правах в цьому відношенні з воєнними інвалідами, бо вони одиноки дотепер не платили радіофонічних оплат. Водночас з цим зарядженням дирекції радія впливові кола фашистівської партії підняли справу безплатного засоблення всіх інвалідів в радіоприймачі.

ДОВКОЛА СВІТА ПРИ ПОМОЧІ РАДІЯ.

Славний американський летун Хіґ в часі свого лету довкола світа мав при собі повне радієве вивінування, при помочі якого мав постійний контакт з землею. Його радіовисильня працювала на 8 різних хвилях, друга запасова могла працювати аж на 17 хвилях. З третьої стації летун чи його товариші могли надавати репортажі до різних европейських стацій в часі перелету через різні краї.

БІРЖА.

Львів 9 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·08 89·60 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·29·00—5·26·50. Фльорени гол. 290·29.—288·55, Франки фр. 14·61—14·51, Франки швайцарські 121·80—121·00 Фунти англ. 26·01—25·85, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·45—15·00 Кор. дан. 116·10—115·25 Кор. норв. 130·53—129·55 Корони шв. 133·91—132·95 Ліри італ. 23·65—22·95, Марки фінлан. 11·48—11·25, Марки нім. 78·00 — 72·00, Тель Авів 26·10—25·85, Марки нім. срібні 99·00 — 96·00

Акції.

Банк Польський 127·00 Цукор. 40·00. Вуголь 36·25, Ліліпоп 96·00. Модшеїв 17·75, Островець 71·00, Стараховичі 42·50, Габербуш 51·50.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67.25, 3 інв. 1 ем. 83·65, серія 94·25 3 поз. інв. 2 ем 82·65 серія 92·25 5. конверс. 70·00 прем. дол. 42·40 4 колсол. 67·25

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 9. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·10 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця (копа)	3·70 зол.,

Тенденція на масло і молоко знишк. на яйця слаба.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів